

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

563. SAYI KASIM
2023

ALLAH, CANLILARIN HER BİRİNİ
ŞU ANDAKİ HALİYLE Mİ YARATMIŞTIR?

FİYAT:
60 TL

AİLE BÜYÜK BİR BİREY,
BİREY KÜÇÜK BİR AİLEDİR

FEN DERSLERİ NASIL
AHLAK DERSİ HALİNE GELİR?

"BU SANAT
DEĞİLDİR"

OZON PERDESİ
MUCİZESİ

İNSANOĞLUNUN EKRAN İLE İMTİHANI

**haydi
ses ver!**

😊 Arkadaş dergin ile ilgili duygu ve düşünceni söylemen için sana 15 saniye!..

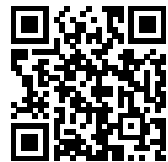
😊 Arkadaş Dergisi ile ilgili çektiğin videoyu 📱 WhatsApp'tan 0 549 505 60 01 nolu telefona yolla, sosyal medyada paylaşalım! 🙌

🌟 Herkes senin sesini duysun! 🎤

Çocuklarınız için

Yeryüzü, Yıldızlar ve İkisi Arasında Yarattığımız Sayısız Şey İle
ARKADAŞ®

Abone Servisi İletişim Bilgileri

abone@zaferdergisi.com

0 549 505 60 01 - 02 - 03

www.arkadasdergisi.com

Sizlerle

Kasım 2023

Merhaba Değerli Dostlarımız,

Yaşanan acıları tarif etmeye kelimeler yetmiyor. Bu zor zamanlarda insanın elinden bir şeyler gelse ya da birileri bir şeyler yapsa bir nebze teselli olacak, fakat o da olmuyor. Kalplerimizin feryadını dindirecek kimsecikler yok. Kınamaların timsah gözyaşlarıyla ya da alaylı sırtmalarla cevaplandığı bir Batı karşısında ne yapmak lazım. Belli ki amaçlarına ulaşma konusunda sabırsızlanıyorlar...

Dinlerini tahrif ettikleri gibi, el attıkları ne varsa, girdikleri neresi varsa her şeyi ifsat ediyorlar. Bunu tam da âyet-i kerimenin buyurduğu gibi "ıslah edici" olduklarını söyleyerek yapıyorlar...

Dünya seyrediyor...

Bizler seyrediyoruz... Elimiz kolumuz bağlı, İsrail'in katliamlarını seyrediyoruz.

Bir canın katli, bütün insanlığın katli gibiyken; bütün insanlık, binlerce insanın sınırsız bir vahşetle katlini seyrediyor.

Bağlı ellerimizle zalimleri ve destekçilerini, Arşın Sahibi olan Allah'a şikayet ediyoruz.

Birlik olmadık, İttihad-ı İslam sözümüzde, dualarımızda kaldı... Ama gönüllerimiz bir; o bir olan gönüllerimizle Sahibimiz olan Allah'a yakarıyoruz.

Çaresiz evet, hiçbir faydamız dokunmadan yerimizde çakıldık kaldık; ellerimizi çaresizlerin çaresi olan Allah'a açıyoruz.

Düşmanlarımız çok, düşmanlarımızın güçleri, silahları da çok; ama her şeyin dizgini elinde, her şeyin anahtarı yanında olan Allah'tan (cc), Ümmet-i Muhammed için kurtuluş yolları açmasını istiyoruz.

Dinimizi yaşamadık, gücümüzü yitirdik, kâfirlerin ve münafıkların aramıza fitne tohumları ekmelerine ses çıkarmadık; Müslüman kardeşlerimizle aramızda Allah'ın koy-

duğu kardeşlik bağlarımızı göremez olduk, kardeşlerimize hor baktık... İslam'ı bizlere din olarak lütfeden Rabbimizden, Müslümanları birbirine bağlayan manevi bağları görmemizi de lütfetmesini istiyoruz.

Biz hata ettik, İslam'ı gereği gibi yaşayamayan Müslümanlar olduk; bu acı hadiselerinin başımıza musallat olmasına sebep olduk.

Yapacağımız şey belli; dinimize sarılmak; tüm Müslüman kardeşlerimizle gönül bağlarımızı güçlendirmek; sen ben davasını bırakmak; Batının içimize attığı bizi birbirimize düşman eden zehirli fitne söylemlerini bırakmak; dünyanın neresinde olursa olsun Müslümanların menfaatine olan her şeyi desteklemek, aleyhimize olan her şeye engel olmaya çalışmak; kurtuluşumuzu bir ve beraber olmamızda, perişan ve zelil olmamızı da ayrılığımızın devam etmesinde bilmek; Batıya karşı tek yürek ve tek yumruk olarak hareket etmek...

Bunları yapmalıyız... Çünkü Rabbimiz bir, dinimiz bir, Kuran'ımız bir, Peygamberimiz bir, imanımız bir... Bu kadar birliğimiz varken ayrı düşmemeliyiz. Bizi ayırmaya yönelik, Müslümanları küçümseyen, dışlayan, aramıza mesafeler, düşmanlıklar üretmeyi amaçlayan hangi söz varsa lanetleyelim; kim varsa onunla aramıza mesafe koyup dinlemeyelim...

Bunlar olduğunda her şey değişecek, İslam'a layık Müslümanlar, Peygamberimiz Hz. Muhammed'e layık bir ümmet olacağız inşaallah...

...

Kasım sayımızın hayırlara vesile olmasını niyaz ediyor; emeği ve katkısı olan herkese teşekkür ediyoruz.

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın...❖

— Editör

zafer

Ulusal Süreli Yayın

Kasım, 2023 / Sayı: 563

Fiyatı: 60 TL (KDV dahil)

İmtiyaz Sahibi:

Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği
İktisadi İşletmesi

Şirket Adına Yetkili: Cavit Çağlar

Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Sefa Saygılı

Yazı İşleri Müdürü ve Editör: Suat Ünsal

Kapak Grafik-Tasarım: Mücahit Taşkın

Abone Servisi: Betül Büken - Sibel Aydın - M. Çağla Karaca

abone@zaferdergisi.com

Gerçeğe Doğru Zafer Dergisi

Adres: Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

Abone Merkezi ve İletişim Adresleri

Orta mah. Pazar geçidi sk. No: 20 Adapazarı, Sakarya

www.zaferdergisi.com / zaferabone@gmail.com

İRTİBAT TELEFONLARI: 0 549 505 60 01 - 02 - 03

Nasıl Abone Olabilirsiniz?

Dergimize abone olmak ve yenilemek için telefonla arayabilirsiniz.

zaferabone@gmail.com adresine

isim, adres, telf. ve e-mail bilgilerinizi yollayabilirsiniz.

Abone Ücretleri

Yurt İçi abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): 700 TL /KDV dahil

Yurt Dışı abone ücreti (12 sayı, 1 yıllık): Avrupa 100 EURO

ABD: 110 USD - Avustralya: 120 AUD

Abone Ücretini Nasıl Ödeyebilirsiniz?

1- Kredi kartı numaranızı bize bildirerek ya da internet sitemizden ödeme yapabilirsiniz.

2- Bir PTT şubesine giderek POSTA ÇEKİ hesabımıza yatırabilirsiniz. (Lütfen posta çeki üzerine isminizi yazmayı unutmayınız.)

POSTA ÇEKİ HESAP NO: 170 880 68

Alıcı adı: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

3- Ayrıca aşağıdaki BANKA HESAP nolarına abone ücretinizi ödeyebilirsiniz.

Banka Hesap numaraları

Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi

TL HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası İBAN: TR18 0020 5000 0957 7519 4000 01

-Türkiye Finans Katılım Bankası İBAN: TR59 0020 6001 0903 7795 3900 01

EURO ve USD HESAP NUMARALARI

(Hesap Sahibi: Zafer Bilim Kültür Yardımlaşma Derneği İktisadi İşletmesi)

-Kuveyt Türk Katılım Bankası

EUR: TR07 0020 5000 0957 7519 4001 02 BIC/Swift Code: KTEFTRIS

USD: TR34 0020 5000 0957 7519 4001 01 BIC/Swift Code: KTEFTRIS

Baskı-Cilt: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mahallesi Güvercin Caddesi No:3/1
Baha İş Merkezi, A Blok Kat:2 34310 Haramidere/İstanbul

www.mega.com.tr Tel: 0 212 412 17 00 Sertifika No: 44452

içindekiler

- 8 Savaş Kötü De...
EZGİ AKGÜL
- 9 Kısaca Yaz, Ben Anlarım
ÖMER SEVİNÇGÜL
- 10 Tanıgım Yeryüzü
PROF. DR. KEMAL SAYAR
- 12 İnsanoğlunun "Ekran" ile İmtihanı
İBRAHİM KÖROĞLU
- 15 Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler
HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM
- 16 Görebe
GAMZE KOÇ
- 17 7 Kıta 7 Mana / Şiir
NUREDDİN PALA
- 18 Aile Büyük Bir Birey,
Birey Küçük Bir Ailedir...
PROF. DR. NEVZAT TARHAN
- 21 Yağmur Mevsimi!
MUAMMER ERKUL
- 22 Allah Bütün Canlıların Her Birini Şu
Anda Olduğu Haliyle mi Yaratmıştır?
NİHAL BALCI
- 28 "Bu Bir Sanat Değildir"
DOÇ. DR. RASİM SOYLU
- 30 Bir Küçük Pencere
SELİM GÜNDÜZALP
- 32 İlk Vahiy / İslam'da İlkler
ÖMER GÜNDOĞDU
- 33 Sancı!
HALİL İBRAHİM SERT
- 34 19 Kasım Uluslararası Erkekler Günü
AYTEN YADİGÂR
- 37 Vermek İstemeseydi, İsteme Duygusunu
Vermezdi
PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR
- 38 Önemsiz Bir Ayrılık / Hayalin İçinden
Öyküler
HÜSEYİN BURAK UÇAR
- 40 El-Mabud ve Rabbu'l-âlemin İsminin
Gösterdiği Tevafuklar / Kur'an Allah'ın
Mucize Kelamıdır
PROF. DR. NİYAZİ BEKİ
- 46 Cinayeti Aydınlatan Sessiz Tanıklar:
Böcekler
PROF. DR. FATİH SATIL
- 48 Fen Dersleri Nasıl Ahlak Dersi Haline
Gelir?
PROF. DR. OSMAN ÇAKMAK
- 52 "Ozon Perdesi" mucizesi
PROF. DR. MUSTAFA NUTKU
- 54 Korpus Kallozum ve Ayrık Beyin
PROF. DR. SEFA SAYGILI
- 56 Cinsel Yönelim Nedir?
FEYZULLAH AKDAĞ
- 59 Karikatür / Hal Dili / Ah Filistin, Ah
Kudüs
OSMAN SUROĞLU

6 Satır Arası

51 Hazır Cevaplar

58 Düşünceler

Gençler, sakın kişiliğinizi satıp şunun bunun sayesinde bir yere gelmeye çalışmayın. Saye gölge demektir. Gölgeye girenin gölgesi olmaz.

— Prof. Dr. Aziz Sancar

Yanlış insanlar zaman kaybı değildir. Doğru insanı algılamak için birer öğretmendirler.

— Paulo Coelho

Sabaha karşı ve akşam vakti zevk almak ya da acı duymak için okuyabileceğin bir yazıt istiyorsan, güneşin altın gibi parlatıp, ayın gümüşe dönüştüreceği harflerle şunu yaz evinin duvarına:

“Başkasının başına gelen her şey, senin başına da gelebilir...”

— Oscar Wilde

Saadet, iman ağacının gölgesidir. İman ağacı ne kadar görkenli ve muhteşem olursa, saadet de o kadar ziyadeleşir.

— Prof. Dr. Şener Dilek

Altı gün işbaşında duyduğumuz yorgunluğu geçirmek, işimizde önümüze çıkan güçlükleri unutmaktan daha zevkli hiçbir şey yoktur. İşten yorulmuş olan zihninizi, okumak daha çok yorar zannetmeyiniz. Çünkü zihin yorgunluğu, zihnin çok işlemesinden meydana gelmez, aynı işle meşgul olmasından gelir.

— Dr. Galip Ataç

Güzelliğin ve kalitenin ölçüsü şudur: Bunlar eğer gerçek ise, araştırılıp incelendikçe artar, değilse azalır.

— Greville

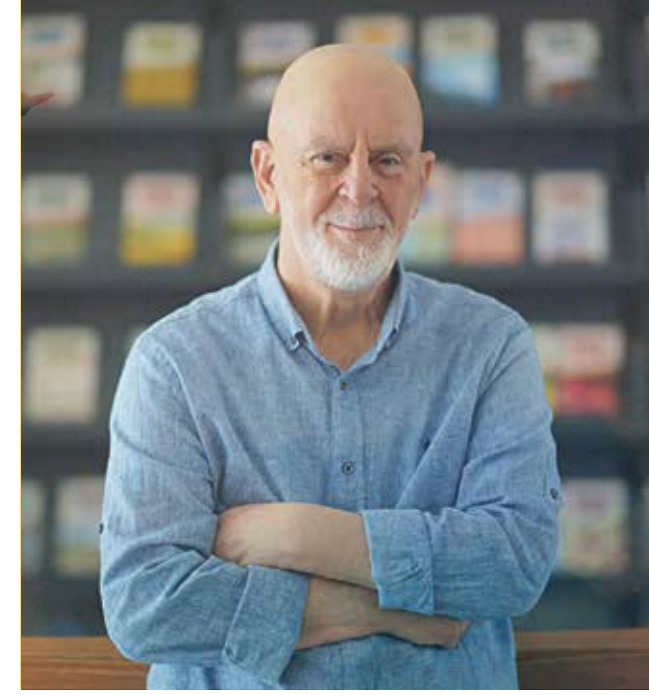
Yaşamak, diyordum, yaşamak ne hoş! Hele hiç gelmese n'olurdu bu kış? Nerde o kahkaha, o ses, o alkış? Şimdi yerini aldı düşünceler.

— Ahmet Kutsi Tecer

İşiğe sahip olabilmek için karanlığa sahip olmalıyım. Zıt şeylere sahip olmalısınız. Karanlık ve ışık. Sadece ışık ya da sadece karanlığa sahipseniz, hiçbir şeye sahip değilsinizdir. Tıpkı hayat gibi hem üzgün olmaya hem de mutlu olmaya aynı zamanda sahip olmalıyız. İyi zamanların geleceğini bilmeliyiz. Şimdi iyi zamanın gelmesini bekliyorum. (Ressam Bob Ross'un, eşinin ölümünün ardından söylediği sözler)

İnsan kendine yalan söylemek için takdir edilesi bir çaba göstermiş olsa da tüm aldatici perdelerin yırtıldığı o an mutlaka gelir ve insan ölümlü varoluşuna razı gelmeye çağırılır.

— Françoise Dastur

Biz nerede bir araya geliyoruz? Camide, cenazede, Ramazan'da, bayramda, kurbanda, düğünde. Bunun adı din kardeşliğidir. Omuz omuza aynı safta kibleye dönenlerin arasına başka sıfat giremez. Girmemeli.

— Mustafa Kutlu

Bir insana okuma aşkı ve onu tatmin edecek kitap verin; emin olun ki bu insan mutlu olacaktır.

— John Herschel

Çay içen, bebek kokusu seven, yağmur yağınca sokak kedilerine üzülen insanların sevin.

— Geruhad

Gözü dışarıda olan milletin edebiyatı olamaz.

— Prof. Dr. Süheyl Ünver

Her şeyi biriktirebilirsiniz ama zamanı asla. Bugün tarih olmadan, kıymetini bilin.

— Mark Twain

Savaş Kötü De...

EZGİ AKGÜL

Savaş kötü tabii...

Buna kimse itiraz etmez.

Ama biz istiyoruz ki, mazlumları yeşil gözlü sarı saçlılar ve esmer tenli kömür saçlılar olarak ayırmayın. Umudu tükenen insanlar kategorisine koyun hepsini.

Savaş kötü tabii...

Kim aksini söyler ki?

Ama biz istiyoruz ki, çocuğundan ayrılan babanın gözyaşlarına içiniz acıdığı kadar, çocuğunu kınalı kuzusunu parçalanmış bedeninden teşhis etmeye çalışan kronik savaş masumlarını da görsün gözleriniz.

Savaş kötü tabii...

Hem de çok kötü.

Ama biz istiyoruz ki, savaşın mağdurları sizin dünya anlayışınıza daha yakın diye, ikiye bölme yapmayın. İyi insan olduğunuzu Ortadoğu işgalinde de görebile-

lim. Ukrayna'nın toprak bütünlüğü kadar Filistin'in de toprak bütünlüğü için az buçuk yazıp çizin.

Keşke bomba sesinden korkan çocuğa kalbiniz acıdığı kadar, eline silah verilip savaştırılan çocuklar için de titreyeydi kalbiniz.

Keşke savaşırken ölen her çocuğa karşı biraz suçluluk hissetseydiniz.

Savaş kötü ama keşke ölüleri bari kategorilere ayırmazsanız. Bari ölüleri dünya rolleri ile uğurlamasanız. Onların ölümlerini teker teker mumlar ve törenler ile uğurlarken, bizim ölümlerimizin onar onar gömüldüğü mezarlar hakkında da birazcık konuşabilseydiniz.

Keşke kadın mültecileri güzel olanlar ve olmayanlar diye en azından savaş varken

kategorize etmeseniz. Gözlerinin ferisi sönmüş, hayal kurması elinden alınmış kadınlar kefesinde dursa hepsi.

Keşke...

Savaş kötü tabii, kim aksini söyler ki?

Ama biz istiyoruz ki birazcık insan olun. En azından böyle zamanlarda insan yanınız ile birazcık konuşun.

Savaşın coğrafyası, daha az mazlumu, daha çok canisi yoktur.

Savaş kötü tabii de niye hep bize kötü işte? ❖

Nice güzel fikir beceriksiz ellerde heder olup gitmiştir.

...

Talebelerin az bir kısmı başarısızsa kabahat onların. Ekseriyeti başarısızsa kabahati başka yerde aramak lazım.

...

Kendine âşık insanları bekleyen bir tek son vardır: Mutlak bir yalnızlık!

...

'Gerçek benim' dercesine konuşan birini görünce diyorum: Neüzbillah!

...

Tevazu perdesi arkasında saklanan kibirden daha tehlikelisi yoktur!

...

Muhatabına değer verebilirsin ama belli etmemelisin. Taşıyamaz, nazlanır, seni kendisine müptela sanır.

...

Kapılarını, pencerelerini tamamen açma. Meçhulün cazibesi vardır. Esrar perdesi mıknaş tesiri yapar.

...

İnsanlar gölgeye benzer, gidersen ardından gelir, izlersen kaçarlar. Bunu yöntem olarak benimse ama kendini büyük görmekten sakın!

...

Elinde olanın tümünü birden verme. Bekle, susasın, acıksın, istesin. Doyurursan, istek biter, kıs biraz.❖

Tanığım Yeryüzü

PROF. DR. KEMAL SAYAR

Albert Camus'den bir alıntıyla başlıyoruz: "Hayata karşı işlenen bir günah varsa, bu günah, hayattan umut kesmekten çok, başka bir hayat umup bu hayatın muhtemelliğini gözden kaçırmakta yatar." Hayatı elimizden kaçırmamız, çoğu zaman ölümün sunacağı aydınlıktan da mahrum bırakıyor bizi. Tıpkı hayat gibi, ölüm de yolumuzu aydınlatır.

...

Bir danışanım, taziye maksadıyla gönderdiği e-postada, yıllar evvel baba kaybıyla bana geldiğinde ona kendisine acımdan vazgeçmesini söylediğimi hatırlatıyor. Hayatındaki tüm acıları birleştirerek buradan bir dert şarabı süzen, bu şarapla kendisinden geçtiğini gördüğüm pek

çok 'acı tiryakisi' var. Ona 'acıların kadını' olmaktan vazgeçmesini söylediğim doğru. Diyor ki: "Bu sözünüz bana o sıralar çok ağır gelmişti, ancak şimdi hayatımda çok şeyi değiştirdim ve iyiyim." Bir teşekkür. Oysa ben, bugün bu sözü ona bu kadar kolaylıkla söylemezdim. Hele babasını yitirmiş genç bir kadına, bu kadar kolayca acı tiryakiliğinden bahsetmezdim. Yakınlarını yitirmiş insanlarla konuşurken sessizliği de dinler, acıyı çoğaltabilecek her ima ve sözden uzak dururdum. Çünkü hayat, benim için ezberlenmiş sözlerin dışına çıktı.

...

Kayıp yaşantısı, insanlara bir muhasebe imkânı verir. Kendilerini nasıl gördüklerini, çevrelerindeki dünyayı nasıl algıladıklarını,

hayatlarının hangi istikamette seyrettiğini gözden geçirmelerini sağlar. Özellikle ani ve beklenmedik kayıp olayları, sıklıkla kişisel bir sorgulama ve anlam arayışına yol açar.

İnsan anlam arar. Sahici, yaşanılabilir hayat için hepimiz hayatımıza bir anlam katmak isteriz. Kayıp ve örselenme yaşantıları, ilk elde hayatımızın en derin sularından çıkarıp kalbimize astığımız o nadide inciye, anlam duygusunu tehdit eder. Amaç, heves ve gayelerimiz un ufak olduğu oranda varoluşsal bir buhranın kıyılarına demir atarız. Bu buhranla nasıl yüzleşeceğiz? Kader anı gelip çattığında içimizdeki en derin anlam keşfedilmeyi ve fıslanmayı bekler. Izdıraba karşı nasıl bir tutum takıyoruz? O, yaşayana soyluluk hissi veren mücevheri nasıl kuşanıyoruz? Bu sorulara verdiğimiz cevaplar hayatlarımızın aktığı yönü de belirler.

Kayıp anlamak ve kayıpla başa çıkma-

nın bize sağladığı imkânlar üzerinde durmak, kişinin varoluşsal buhranını bir dönüşme/büyüme/olgunlaşma sürecine tebdil etmesini sağlar.

...

Konan göçer. Dünyadaki var oluşu bir kuşun konmasına, ebedi âleme irtihali de kuşların göçüne benzeten arifler, bize bir istikamet sağlıyor. İrtihal-i dâr-ı bekâ. Kalıcılık yurduna göçme. Böylece ruhun asıl yurdunun göç edilen yer olduğu bilgisini ediniyoruz.

Üzerinde yaşadığımız toprakların kültürel belleği, ölümü bir kesinti ve yok oluş olarak resmetmiyor. Bu elbette insana darlık zamanlarında yürek ferahlığı veriyor. Öte yanda, Batı kültürlerinde insanlar, hayatlarındaki önemli olayların kontrol edilebilir olduğunu düşünür. Olumsuz olaylar rastgele ortaya çıkmaz, adalet galip gelir ve insan hak ettiğini alır. Sevilen birisinin kaybıdır ki, bu önermeleri yerle bir eder. Kayıp beklenmedik ve ani ise, trajik şartlarda ortaya çıkmışsa, bilinen normların dışına düşüyorsa, az önce saydığım önermeler daha bir derinden sarsılır. Dünyaya kök salmak üzerine kurulu, bu uğurda diğer canlıları da boyun eğdirip sömürmeyi şiar edinen, ölüme bak(a)mayan bir uygarlık, insana ölümlü nasıl baş edebileceğine dair kuvvetli bir iksir sunmuyor.

...

Hayat nasıl bir imkânı, kayıp tecrübesi de öyledir. Size hayatın anlamına nüfuz etme imkânı verir. İlişkilerin, insan sıcaklığının, bir başkasının önemini anlatır. Bu süreçlerle insan, hayatın bir gayesi ve değeri olduğunu fark eder. Kayıp, dünyanın sıradan dertleri arasında kaybolan ruha bir uyandırma çağrısıdır. 'Uyan ey gözlerim, gafletten uyan.' Uyan ey kalp, dalgınlık uykusundan. Hayatını bugüne dek yaşadığından daha anlamlı, daha derin, daha dolu, daha bir hissederek yaşa. Öncelik ve hedeflerini şimdi bir daha tart, acıyla büyüyen ruhunun terazisinde. Merhameti yüreğinin çeperlerinde hisset. Yeryüzü tanığındır. ❖

İnsanoğlunun “Ekran” ile İmtihanı

İBRAHİM KÖROĞLU

“EKKRAN” maceramız “ilk sessiz film”in çekildiği 1895 yılında başlar. Amerika’da başlayan bu süreçte, bu sessiz filmler o kadar ilgi görür ki 1927 yılında çevrilen ilk sesli film, önce büyük bir tepki ile karşılanır.

Sesin filmlere hiç uygun olmadığını düşünenler çoğunluktadır. Fakat çok geçmeden sesin sinemayı tamamlayan bir unsur olduğu genel kabul görür.

SESSİZ EKKRANDAN SESLİ EKKRANA

İzleyici sayısı daha da artmış, Hollywood’u oluşturan büyük firmalar, büyük bütçeler ve büyük hasılatlar, konunun bir sektör haline gelmesine ve bu yolla tüm dünyaya yayılmasına neden olmuştur.

Bu önce Amerikalıların, kültürlerini diğer ülkelere aktarmasına, sonrasında ise diğer ülkelerin zenginliklerini sömürüp, kendi ülkelerine aktarmalarına olanak sağlar.

İnsanlardaki bu ekran tutkusu diğer zararlı ve tutkulu alışkanlıklardaki gibi bir bağımlılığa neden olmakla kalmaz, bu ekranlar, “Toplum

mühendisliğinin çok kolay yapıldığı” bir mecra-ya dönüşür.

Bu durumu daha da vahim hale getiren ise diğer bir EKKRAN’ın, televizyonun icadı olur.

1950’lerin başında nerede ise 30 yıldır her evde başköşede olan radyonun yerini çok daha heyecan verici olan televizyon alır. Hatta o yıllarda televizyonların çok küçük ve siyah beyaz olmasından dolayı görüntü netliği sağlamak için evlerde ışıklar söndürülmektedir ve bunun esprisi bile yapılmaktadır:

“Eskiden kimin evde olduğunu ışıklarının açık olmasından anlayabilirdiniz; şimdi ise ışıklarının kapalı olmasından anlaşılıyor.”

KİŞİSEL EKKRAN DÖNEMİ

Ve 1981 yılında IBM ilk kişisel bilgisayarı üretir.

Bilgisayar ekranı, bu tarihten itibaren çok büyük değişiklikler göstererek bugünkü akıllı telefonlara kadar ulaşır ve herkesin evine, işyerine girmekle kalmaz cebine de girerek kolay kullanılabilen ve taşınabilen bir ekran

olarak, daha çok fazla insana ulaşır. Artık sine- ma, televizyon ve bilgisayar ekranları tek bir ekranda; “AKILLI TELEFON”da bir araya gelmiştir. Fakat bununla da yetinilmez ve yeni bir ekran için çalışmalara başlanır. İnsan ile ekranın tek vücut olduğu bir EKKRAN: METAVERSE.

Metaverse konusunda çalışmalar devam ederken, yenilikte hız kesmemek ve boşluk bırakmamak adına devreye Yapay Zeka Sohbet Robotları olan Chatbot’lar girer. Bu robotlar yine bir EKKRAN aracılığı ile kendisine sorduğunuz soruları karşınızda bir insan varmış gibi cevaplayabilmekte, hangi dilde yazdığınızı anlayabilmekte, sizin için açıklayıcı yazılar oluşturabilmektedir. Bunun yanında farklı programlama dillerinde programlar yazmakla kalmayıp, hataları dahi ayıklayabilmektedir. (Chatbotlar, İnsan-insan iletişimini olabildiğince azaltarak, insan-makine iletişimini artırma amacına her geçen gün daha da katkı sağla- yacağa benziyor.)

EKKRANIN HAKKINI DA VERMELİ

Evet dünyadaki her şey gibi ekran da ne tamamen kara ne de tamamen aktır. Ekranın iyi ya da kötü oluşu onu nasıl kullandığınıza bağlı. Olumsuz bilgilerin, vesveselerin, fitnelerin vb taşındığı bir platform olarak belki nice insanın hem dünyasını hem de ahiretini karartabileceği gibi; güzel bilgilerin, insani değerlerin, imani ve ahlaki konuların öğretildiği, telkin edildiği bir zemin olarak da nice insanın hem dünya hem de ahiret hayatlarının kurtulmasına vesile olabilir ve olmaktadır.

Ayrıca şunu da unutmamak gerekir ki, insanlık tarihi boyunca, toplumun tüm kesimlerinin bilgiye ulaşması hiç bu kadar kolay ve yaygın olmamıştı. Günümüzde her insan, istediği bilgiye EKKRAN sayesinde çok kolay ulaşmakta, kendini geliştirme, hatta meslek öğrenme konularında çok rahat istifade edebilmektedir. Ayrıca, hem yetişmiş insanlar, hem de yetişmiş insanlardan istifade etmek isteyen insanlar için EKKRAN bulunmaz fırsatlar sunmaktadır. Yani aslında EKKRAN, hayra kullanıldığında, insanın potansiyelini ortaya koymasına muazzam katkıda bulunmaktadır.

İnsanlık tarihi boyunca böyle yaygın bir imkan ilk defa hayata geçmiştir.

HAYATIMIZDAKİ EKKRAN

Ekranın olumlu katkısı olmasına karşı, peki bu imkan gereği gibi değerlendiriliyor mu? İşte bunun cevabı çok da iç açıcı değil.

İnsanlara hükmetmek ve onları ekran karşısında tutabilmek için hiçbir fedakârlıktan kaçınılmamış, bilimsel araştırma ve çalışmalara büyük paralar ve büyük emekler harcanmıştır ve harcanmaya devam edilmektedir.

Çekilen film ve dizi sayısının haddi hesabı yoktur.

Bu kadar bilimsel çabayı, emeği ve parayı nedense “dünyada bir tek aç insan kalsın, iç-dış bütün savaşlar son bulsun, dünya sağlıklı bir gezegen olarak kalsın, her insan eğitimden nasibini alsın” diye kullanmak bir türlü mümkün olmamaktadır.

İnsanların ahlaki ve insani değerlerindeki olumsuz değişimler EKKRAN ile büyük bir ivme kazanır. “Tek gözlü” diye onun DECCAL olduğunu iddia edenler bile çıkar.

Baskı rejimi ile robotlaşmış bir toplumu ve itfaiyecilerin yangın söndürmek yerine kitap yakmakla görevlendirildiği totaliter bir düzeni anlatan, “FAHRENHEIT 451”in yazarı RAY BRADBURY, öncesinde kendisine bu roman için ilham veren SON YAYA isimli bir öykü yazar.

Televizyonun büyük bir heyecan oluşturduğu o yıllarda, evlerin ışıklarının televizyon ekranını daha net görmek için söndürüldüğü dönemi hicveden distopik bir öyküdür bu.

O zamanki sosyal yaranın gelecekte ulaşacağı boyutları kurgulayan bu öykü, bir uyarı niteliğindedir ve yazıldığı tarihten tam yüz yıl sonra, 2052 yılında geçmektedir.

Öykü, Leonard Mead adında bir adamın gece çıktığı yürüyüşte başına gelen bir olay üzerine kurgulanmıştır.

Sisli bir sonbahar gecesinde herkes evlerinde, bir ekranın karşısında iken, kahramanımız evinin yakınındaki bir caddede beton yığınlarının arasından bile olsa ay ve yıldızları göremek yürümeyi alışkanlık haline getirmiştir.

Yürüyüşlerini gece yarısından önce bitirmektedir. Fakat genelde yalnızdır ve ondan başka yürüyen bulunmamaktadır.

Evlerin yanından geçerken ekranların ışığı ile oluşan insan gölgelerini hayaletlere, evleri ise mezarlara benzetir.

Adeta bir mezarlıktan geçmektedir.

O gece bir polis aracı yanında durur.

İnsansız bir polis aracıdır bu.

3 milyonluk şehre birkaç polis aracı yetmektedir.

Suç oranı çok azalmıştır.

Polis aracı, kahramanımıza neden yürüdüğünü, buna neden gerek duyduğunu, evinde görüntülü bir ekran olup olmadığını sorar.

Mesleğini sorduğunda “yazarlık” diye cevap verince polis aracı, onu kayıtlara “mesleği yok” olarak geçer.

Zaten artık dergi ve gazete ya da kitap okuyan kalmamıştır.

Polis aracı, kahramanımızın diğer sorulara verdiği cevapları da yeterli bulmaz.

Özellikle yürüme sebeplerini ve görüntülü bir ekranının olmamasını olumsuz olarak değerlendirir.

Hatta eskiye özlem duyan biri olduğu tespitinde bulunur ve ondan araca binmesini ister.

Böyle bir durumda onu “Geçmişe Özlem Eğilimleri Üzerine Psikiyatrik Araştırma Merkezi”ne götürmesi gerektiğini söyler.

İtiraz etmesi durumunda vurmak zorunda kalacağını söyleyerek tehdit etmesi üzerine

kahramanımız, denileni yapar.

“BU BÖYLE SÜRERSE...”

Günümüz yazarlarından NEİL GAİMAN’a göre, RAY BRADBURY’nin henüz 1952 yılında iken, 2052 yılına doğru “Ekran Çağı”nın geleceğini, okumayı sona erdirebileceğini, kitap, dergi ve gazetelerin satılamaz hale geleceğini ve hatta olanların da toplanıp yakılacağını, ekrana fazla zaman ayırmayanların ve geçmişe özlem duyanların sakıncalı addedileceğini öngörmesinde ona şöyle bir cümle ilham sağlıyor: Bu böyle sürerse...

Çünkü Bradbury, “Bu böyle sürerse... artık kimse yürümeyecek” diye düşünür ve “Son Yaya” öyküsünü yazar. Artık kimse kitap okumayacak diye düşünür ve “Fahrenheit 451” romanına başlar.

“Bu böyle sürerse...” ifadesinin, geleceğin nasıl şekilleneceğine yönelik en iyi tahminleri yapmak için de çok verimli bir ifade olduğunu söylüyor Neil Gaiman ve kendisi de bu ifadeyi kullanarak insanı ürküten şöyle bir tahminde bulunuyor:

- Bu böyle sürerse, dünyanın her yerinde metin iletileri ile veya bilgisayarlarla iletişim kurulacak ve iki insanın birbiri ile doğrudan makine-ekran kullanmadan konuşması yasaklanacak. (Acaba, Chatbotlar’ın, bu öngörüü kısmen karşıladığı söylenebilir mi?)

Aynı ifade ile başlayan bir tahminde bulunmam gerekirse ben de şunu söyleyebilirim:

- Bu böyle sürerse, insan, “ömrü EKTRAN karşısında geçen” bir varlığa dönüşecek. Herkes her şeyi bilecek, bilgin olacak fakat bilgellik ortadan kalkacak. Saygı, sevgi, vefa, edep, haya, kanaat ve yardımlaşma gibi insani değerlerimiz tarihe karışacak. Küçüklerini sevmek, büyüklerini saymak bile “cahillik” sayılacak.

Siz ne dersiniz; ya bu böyle sürerse? ❖

Allah Resulü’nden Müjdeli Haberler

HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM

Hz. Enes’ten (ra):
Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

Kıyamet gününde bir münadi şöyle seslenir:
“Nerede Ümmet-i Muhammed’in (sav) fukaraları! Kalkın. Size kim, Allah (cc) uğrun-da bir şey verdi, yedirdi ve içirdi ise, eski veya yeni bir şey giydirdi ise, o kişinin elinden tutun da onu Cennete götürün.”

Orada hiçbir fakir kimse olmayacak ki, arkadaşını kollamasın. Birisi diyecek ki:

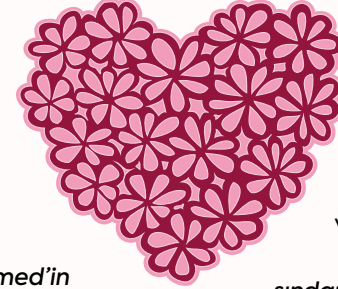
“Bu, beni yedirdi.”

Öbürü diyecek ki:

“Bu beni içirdi.”

Böylece Ümmet-i Muhammed’in (sav) fakirlerinden, küçük büyük bunu yapmayan hiçbiri kalmaz ve böylece hepsi Cennete dahil olup girerler.”

(Müslim, Cennet, 47)

Hz. Aişe’den (ra):

Allah Resulü (sav) şöyle buyurdu:

“Allah (cc), sizlerden birisi için hayır yoluna ya da sadaka olarak verdiği bir lokma veya bir hurmayı öyle büyütür ki, evlâdınızı ya da bir tayınızı büyüttüğünüz gibi büyütür. Ve bu bir lokma kıyamete kadar büyüye büyüye Uhud dağı gibi olur.”

(İbn-i Mace , Zekat, 28)

İbni Mesud (ra) naklediyor:

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

“Allah’ın rahmetinden ümidini kesmeyen fasık, Allah’ın rahmetinden ümidini kesen

âbiddin, rahmete daha yakındır.”

(Suyutî, Camiu’s-Sağır, II, 68)

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

“Kur’an’ı bol bol okuyun. Çünkü Kur’an kıyamet gününde dostuna (okuyucusuna) şefaathçi olacaktır.”

(Müslim, Misafirîn, 252)

Ebû Derdâ radiyallahu anhdan:

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem’i işittim şöyle buyurdu:

“Kişi Müslüman kardeşine arkasından (gıyabında) ona rahmetle dua ederse, melekler: ‘Âmin! Aynısı sana da olsun!’ derler.”

(Ebû Dâvud, Vitir, 29)

Allah Resulü (sav) şöyle buyurdu:

“Şu 3 çeşit dua makbuldür:

- Mazlumun duası
- Yolcunun duası
- Anne ve babanın duası.”

(Tirmizî, Birr, 7)

Hz. Ebû Umame (ra) naklediyor:

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

“Allah (cc) ve melekleri—ve hatta denizde balıklar ve yuvasındaki karınca bile, insanlara hayırlı şeyler öğretenlere salât ederler, ona mağfîret için dua ederler.”

(Buharî, İlim, 10) ❖

Görece

GAMZE KOÇ

O Karagöz oldu bu sabah, ben Hacıvat. Pencereden bakıp bana sisi göstermeye çalıştıkça ben sisi anında “pis” olarak algıladım. Nasıl oldu, ben de anlamadım. Dışarıya baktım hakikaten bir sis inmiş ki ama ne sis, göz gözü görmüyor.

— Bulutlar sanki bizi ziyarete gelmişler anne. Ya da koca koca pamuk parçaları inmiş de bütün binaları yutmuş gibi görünüyor baksana ne ‘sihirlî’ şey, dedi.

Sihirli kelimesi de hemen kirliye dönüştü zihnimde. Bu ne hız ey zihnim demeye kalmadan devamı geldi: kirli hava. Sis demek eşittir kirli hava işte! Öyleyse havada azotdioksit oranı çok yüksek, solunum yolları için bu kötü haber demek, “ayva olacaktı bir tane evde, çekirdeklerini çıkarıp şimdiden suda bekleteyim, ciğerleri temizler hem doğal antibiyotik” dedim içimden bir çırpıda.

O, sisin sihirli bir şeyler olduğu fikrine yenilikler dâhil ederek güle oynaya okula hazırlanmaya devam ederken, sis benim aklıma “sihir”i değil ama “şiiir”i getirdi. Fikret’in “Sis” şiiri, bu dizeleri ortaya koyar-

kenki nefreti, ümitsizliği, ülkenin maddi ve manevi çöküşünü anlattığı mısraları, bölük pörçük geçti zihnimden:

“Sarmış yine ufuklarını bir inatçı sis
Örtün, evet ey facia... Örtün, evet, ey şehir
Ey kanlı sevgileri, nefretle titremeden
Zevk ve sefaya susamış bağrında emziren
Ey Marmara’nın mavi kucağında
Ölmüş gibi dalgın uyuyan canlı yığın...”

...

— Bulutlara çıkmama gerek kalmadı artık yaşasın! diye dışarı çıkmak için can atan bir oğlan çocuğunun sesiyle şiiri kaldığım yerde bıraktım. Çıktık. Tanıştı sonunda sisle. Kahkaha atan bir ses tonuyla “Ne güzel şeymiş bu sis anne!” dedi.

Sokak lambaları galaksinin sonundaki güneş gibi parlıyor, araçların farları da güpegündüz açık olmasa uzağımızdan geçen şeylerin araba olduğunu anlayamayacağız. Sanki evlerin, çatıların, bacaların üstüne köpük sıkılmış da gizlenmiş, hatta süslenmiş gibi.

— Evet evet anne, sen sis dedin ama

bence sis değil “süs” bu!

Sanki bana içinde sise dair olumsuz ne varsa “Söyleme sus, anne!” der gibi geldi bu sefer de. Bu yoğun sis, trafiği olduğu kadar deniz ve hava ulaşımını da olumsuz etkiler şimdi, diyordum ki, “Burada süper saklambaç oynanır anne var ya? Ya da körece ama gözleri kapatmaya gerek olmasın, görebilen ebe kazansın. Oyunun adı da “görece” olsun nasıl fikir ama?” dedi.

Çocuk olmak, büyüdü bozulmamış ne hoş bir şey ya hu! Beni iki metreden uzağını görememek tedirgin etmişti. O ise ben yanımdayım diye kendini güvende hissedip işi oyuna çevirmişti. Söylenilen her şeyi yanlış anlayan tarafın ben olduğumu kabul edip Karagöz olma görevini direkt üstlendim. Sonra da ona bu kadar mutluluk veren şeyin beni tedirgin etmesinin düpedüz bir haksızlık olduğuna karar verdim. Art arda sorduğu sorulara cevap vermeme ve heyecanına eşlik etmemi bekleyen kıpır kıpır hâline bıraktım kendimi. Baktım onun şen kahkahaları bana da iyi geldi ve muzurluk yapma sırası benimdi. Onu daldığı dünyadan bu kez ben uyandırdım:

— Baksana oğlum, okulunu sis bulutu kapatmış, okulun kaybolmuş. Herhâlde sis yuttu okulu, yapacak bir şey yok. E biz de okulu görmedik o yüzden okula gelemedik deriz, siste gezelim azıcık ne dersin? deyince birlikte patlattık sokak ortasında kahkahayı.

Onu okula bıraktıktan sonra çitayı yükseltip sisi şöyle enine boyuna masaya yatırdım. Bazen, bazı şeyleri görmemenin ne kadar güzel olabileceğini gösterir bize sis.

Gerçekleri gördük de ne oldu, gözümüze madalya mı taktılar!

Yanlığı görüp söyledik de her şey yoluna mı girdi, eğri olan doğruya mı döndü. Yoooo!

Onca felaket haberi dört bir yanımızı kuşatmışken ve zerre kadar kötü şeyleri duymaya tahammülümüz kalmamışken, bir çocuk bakışı lazım hepimize, bir de anın tadını çıkarma isteği. Ha bir de unutmadan dostlar, müsaadenizle bundan böyle sisin ismi “Görece.” ❖

Şiiir

7 Kıta 7 Mana

NUREDDİN PALA

1 İnsan bekaya âşık,
Beka istiyor mâdem,
Allah’a ihlas ile,
Tam kul olmalı âdem.

2 Ne mutlu kardeş sana,
Sen Rabbini tanırsın.
Günahattan çekinirsin,
Kullardan utanırsın.

3 Şu uzay denizinde,
Dünya muhteşem ada.
Rızık herkese yeter,
Yer vermeyin fesada!

4 O Rabbimin kelamı,
Kur’an’a yoktur rakip!
Odur bizlere rehber,
Onu edelim takip.

5 Kur’an’ıma saldıran,
İçmişsin sen baldıran!
Kur’an’dır insanlığı,
Esfelinden kaldıran.

6 Her gün 24 altın!
Aldın hey nefsim aldın!
Günlük hadisat ile,
Yine gaflete daldın!

7 Tefekkür aleti o,
Aklını koyma rafa.
İbretle bak kardeşim,
Her yana her tarafa...❖

Aile Büyük Bir Birey, Birey Küçük Bir Ailedir...

PROF. DR. NEVZAT TARHAN

“The App Generation” dijital çağın amaçsız nesillerini, sel gibi insanlığı önüne kattı sürüklüyor.

İnsanlık tarihinde belirleyici, önemli değişiklikleri ve dönüşümleri sağlayan üç elma; Hz. Âdem’in, Newton’un ve Apple Corp.’un elmaları oldu. Yasaklar sonuç vermiyor. Henüz şeklini bulamayan nesneyi yani gençliği, dijital medya eğitiyor. Bu gençlik de aileyi şekillendiriyor...

Amaçsızlık insanlığı strese açık halde tutuyor.

Anomik modernizm ve maddecilik “hayat işinize yaramıyorsa ölebilirsiniz” diyerek intiharı teşvik ediyor.

“Cansız maddeden geldik yine ona gideceğiz” algısı hayatı anlamsızlaştırıyor.

Yeni kuşaklar maalesef çok fazla dünyevileşti. Kendi egoları ve konforlarından daha yüksek bir değer tanımayan kuşaklar insanlığın da geleceğini tehdit ediyor.

Aile değerlerimiz risk altında. Eğer önlem

almazsak son sığınağımız, kalemiz ‘AİLE’ de yok olacak...

Evet;

Ekonomimiz düzeldi belki ama gençliğimiz bozuldu,

Yollarımız genişledi ama gönüllerimiz daraldı,

Hayatımız kolaylaştı belki ama ilişkilerimiz zorlaştı,

Ekmeğimiz büyüdü ancak paylaşmamız azaldı,

Evlerimiz genişledi fakat egolarımızdan başkasına yer kalmadı,

Vitrinlerimiz dolu ama gönüllerimiz boş, Özgürlük arttı ama merhamet azaldı,

Özgüven arttı ancak utanma ve saygı azaldı...

Bu maddeleri daha da artırabiliriz.

ARTIK ŞİKÂyet DEĞİL ÇÖZÜM ZAMANI...

Bireyi, gençliği, aileyi en çok tehdit eden

argümanların başında internet, dijitalleşmenin geldiğini vurgulamak isterim. Burada hemen teknolojiyi düşman, zararlı nesne olarak sınıflandırmamalıyız. Teknolojinin bizatihi tarafsız olduğu, onun nasıl kullanıldığıнын önemi bilinmeli diye düşünüyorum. Yalnızca eğlence amaçlı kullanıldığında insanı gerçekten hakikatten uzaklaştırır. Dijital çağda teknoloji, müthiş bir şekilde hayatı kolaylaştırıyor, fakat yanlış kullanıldığı zaman da bizi esir alıyor. Bir insan teknolojiyi ancak amacına yönelik kullanırsa esiri olmaktan kurtulabiliyor.

Yeni kuşak veya eşler evin açık kapısı olan internetten dijital sokağa çıkıp bu kontrolsüz sokakta büyüyor veya yaşıyor. Bunu ciddiye alalım. İyi eş, iyi baba, iyi iş adamı olmadan önce iyi insan olmaya çalışalım. İyi insan olmak da iyi aile ortamından başlıyor. Bu nedenle “iyi insan” vasfının kaynağı olan aileyi bir arada tutan değerleri canlandırmaktan başka çaremiz yok.

Tam da burada termodinamiğin ikinci yasası olan ‘Entropi’ kavramına dikkat çekmek isterim.

Bu yasaya göre evrende her şey düzensizliğe doğru kaçınılmaz bir biçimde gider. Dış kontrol yoksa sıcak su soğur, aydınlık yerini karanlığa değiştirir, yeni eskir, genç ihtiyaçlar, canlılar ölür, odamız kirlenir ve evren genişler. Her canlının bir kontrol alanı vardır. O alandan sorumlu olarak; evimizin bahçesine bakmazsak orayı ayrık otları kaplar, işlerimizi ihmal edersek iflas ederiz veya kovuluruz, vücudumuzu ve evimizi temizlemezsek kirlilikten kokarız ve hasta oluruz, iyi insan olmaya çalışmazsak bencil bir canavar oluruz.

Aynı şekilde ailemizi iyi ve güzel yapmaya çalışmazsak, hayata yatırım yapmazsak ailenin meyvesi olan çocukların kötü yetişmesine sebep olduğumuz gibi evde ve yaşamda huzur ve barış da bulamayız.

Demek ki sihirli formüller aramak yerine zaman ayıracağız.

Demek ki işe veya eşyalara ayırdığımız

zaman kadar eşimize ve çocuklarımıza da zaman ayıracağız.

Demek ki egomuzu tatmin etmeye çalışırken aynı zamanda sorumlu olduğumuz alanı ve kişileri de güzelleştirmeye çalışacağız; yoksa entropi yasası affetmez.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde ailemizi bir arada tutan başlıca değerleri aşağıda sıralamak isterim:

1. Meşveret (Conferring): Sorunların karşılıklı istişarelerle ve katılımlarla çözümlenebilmesi.

2. Eşitlik (Equality): Aile içi kurallara uyma noktasında; zaman, para, eğitim kullanımı gibi sorumluluklarda ve meşguliyetlerde; özgürlük ve sorumluluk dağılımında; fırsatların kullanımında herkes eşit muamele görebilmelidir.

3. Özerklik (Autonomy): Her birey hem kendini aileye ait hissetmeli hem de özgür olduğunu düşünebilmelidir.

4. Hakkaniyet (Justifying): Hak kullanımında herkesin kendisini adil bir ortamda hissedebileceği dağılım olabilmelidir. Ebeveyninin ve çocukların hakları konusunda sınırlar belirli olmalıdır.

5. Sevgi (Love, affection): Sevginin oluşturduğu sıcak ilişkiler ailenin en kıymetli bağıdır. Şefkati, fedakârlığı ve empatiyi bu duygu besler.

6. Saygı (Respect, esteem): Aile bireylerinin, birbirlerinin kişilik haklarına özen göstermeyi başarabilmeleri gerekir.

7. Güven (Trusting, confidence): Sada- kat duygusunun oluşabilmesi için aile bireylerinin birbirlerinden zarar görmeyeceğine dair emin olmaları gerekir.

8. Paylaşıcılık (Sharing): Aile bireyleri birbirlerinin lehine bazı haklarından vazgeçebilecek etik anlayışa sahip olmalarıdır.

9. Maddi kazanımlar (Secular upbringing): Ailenin varlık, şöhret, statü, güç gibi kazanımları onları birlikte tutan değerlere katkı sağlar.

10. Manevi kazanımlar (Religious upbringing): Ailenin hayata, olaylara, ölüme,

yaratılışa, İlahi güce, sabırlı olmaya, alçak-gönüllü olmaya, varoluşa bakışı özellikle kriz zamanlarında bir arada kalmaya anlamlı katkı ve teselli gücü katar.

Toplumun temel taşı olan ailenin güçlü olması, günümüz koşullarında en büyük ihtiyaç. O nedenle ailenin önemini her koşulda vurgulamalı ve son kale aile diye bilmeliyiz.

Aile kurumu, pandemi sürecinde çok önemli bir sınavdan geçti. Temeli güçlü olan aileler, bu sınavı başarıyla atlattı, sorunların ertelendiği ailelerin ise bu sınavda biraz daha fazla zorlandıklarını gözlemledik. Pozitif psikoloji yaklaşımına odaklanarak aile dinamiklerinin pozitif yönleri tespit edip bu yönlerin güçlendirilmesini sağlamalıyız.

Dergimizin önceki sayılarında Üsküdar Üniversitesi ve NİSTANBUL Hastanesi olarak "Aileler Üniversitede" projesi bağlamında Aile Çalışma Gurubu olarak aile kurumunun geleceği için bir seferberlik başlatılması üzere yayımladığımız manifesteroya yer vermiştik. Yine bu yazımda da ona yer vermek isterim:

NEDEN AİLE MANİFESTOSU?

Aile kurumunun devamlılığının küresel olarak %50 oranın üstünde başarısızlığa uğradığı gerçeği ile karşı karşıyayız. Bunun bir tehlike olduğunu düşünüyoruz. Ailenin 'geleneksel bir dayatma' olduğunu, kutsal olanın birey olduğunu savunan akımlara karşı, kanıtlara dayalı beyanımızı açıklamak zorundayız:

1. Aile kurumu insanoğlunun toplumsallaşma sürecinde, evrimsel psikolojinin öngördüğü bir tekâmül ve çok önemli bir keşif olduğunu, eşleşmenin biyolojik ve

ilkel, evliliğin psikolojik ve kültürel olduğunu, gelişmişlik düzeyi ile ilgili olduğunu,

2. Ailenin insanoğlunun, Maslov'un Psikososyal İhtiyaçlar hiyerarşisinde belirtildiği gibi "Güvenli yaşama, duygusal paylaşım ve sosyal destek ihtiyacı"na cevap veren en temel kurum, yapıtaşı özellikte olduğunu,

3. Nörobilim'in ve Mutluluk Bilimi'nin (Pozitif Psikoloji) kanıtladığı gibi, insanın ilişkisel bir varlık olduğu, yalnız yaşamaya göre programlanmadığı, bu nedenle "anahtar kavram iş birliği" ortamının onun yararına olduğunu,

4. Aile içinde ilişki yönetiminin rekabet odaklı değil tamamlayıcı odaklı olması gerektiğini,

5. İnsanın yalnızlaşmasının, modernizmin insanın kâbusu olmasının en önemli nedenlerinden birisinin aile bağlarının zayıflaması olduğunu, zihinsel dönüşüm olmadan sosyal dönüşümün olamayacağını,

6. Aile değerlerini en kısa anlatan 5 S, 1 M (Sevgi, Saygı, Sadakat, Sabır, Samimiyet ve Manevi Birikimler) kavramların güçlendirilmesine özen gösterilmesi gerektiğini,

7. Bir çocuğun en büyük şansının huzurlu, güven verici ve ortak amaçları olan bir ailede büyümesinin olduğunu,

8. Eğer gerekli önlemler alınmazsa toplumda suç, şiddet, bağımlılık, ruhsal hastalıklarda artışın kaçınılmaz olacağını, çekirdek olarak dinamik ailenin dinamik toplum olduğunu,

9. Her şeye rağmen geç kalınmadığını, ivedilikle kısa, orta ve uzun vadeli planlarla gidişin düzeltilebileceğini, bunun için sadece devletin değil bireyler ve STK'ların ortak akıl oluşturması gerektiğini kamuoyuna beyan ederiz.

Unutulmamalıdır ki; 'Aile büyük bir birey, birey küçük bir ailedir...'❖

Yağmur mevsimi!

MUAMMER ERKUL

İlaç, şekerle kaplı olmasa;
...onu kaç kişi yutar!

...
Şükürler olsun; yağmur mevsimi çocuklarıyız... Kavuran ateş ve kurutan kuraklık bizden önce kalmış! Öyleyse zaman filiz görmek istiyor artık zeminin üzerinde, filizler görmek istiyor...

Hangi filizler?..

Yonca ile çınar birlikte burununu çıkarıyor topraktan; ama birinin ömrü altı ay, diğerkinki altı yüz yıl!..

İmkânlar ve ihsanlar yol açsa da filizlere; aynı topraktaki her filiz kendi seçiyor "ne olacağını" aynı güneş ve aynı yağmur altında...

Ayvaya muşmula, vişneye kiraz aşısı mümkün... Fakat hurma ağacıyla eşek çalısının da farkı çok birbirinden!..

Tatlı söylemek lazım; çünkü ilaç bile şekerle kaplıdır, yutulsun diye!..

Çünkü dil acıya değerse, ilacın vücudun acısına ulaşmasına mani olur! Kaplanmış şeker dile degecek acıyı, içindeki ilaçsa vücudun acısını azaltmak için. Bunu yapmak da kolay, yutmak da...

Zor olan; ayırabilmektir doğru ile yanlış, şifa ile zehri... Zor olan; ince bir şeker altına sarılmış olanın; "nefaset" mi, yoksa "necaset" mi olduğunu bilmektir!

Herkes bilir mi bunu?.. Bilmez!
Hüner; zaten bunu bilmek değildir;
öyle olsaydı yanılan çok olurdu...

Marifet; bileni bulmak!
Kerametse; istikamette kalmak!

Peki "yağmur mevsimi" ne anlama geliyor şimdi?

Şu anlama geliyor: Dün, kupkuru çöl olan topraklara rahmet yağıyor bugün. Göllerin başındayız ki, ne saadet; sayfa sayfa içiyoruz, sebillerde dağıtıyoruz... Yağmur mevsimindeyiz, rahmet mevsimindeyiz, bereket mevsimindeyiz...

Öyleyse ey filiz ve çamurdaki bütün filizler! Neyi bekliyorsunuz; ışığa çıkmak için? ❖

Allah Bütün Canlıların Her Birini Şu Anda Olduğu Haliyle mi Yaratmıştır?

NİHAL BALCI

Kısa cevabı, hayır.

Uzun cevabı, buyurun:

...

Efendimiz (asm), "İmanınızı lâ ilâhe illâllah diyerek yenileyiniz."¹ buyurur. Aynı insanın aynı kelimeyi tekrar tekrar söylemesindeki hikmet ne olabilir? Aslında ne insan aynı insandır, ne de ağzından çıkan kelime aynı kıvamdadır. Her nefes ona taze bir can, her dakika etrafını sarıp sarmalayan kainat yepyeni bir âlemdir. Her nefesle beraber yepyeni bir dünyaya yeniden doğar sanki. Hem kendi atomlarının hem de uzaydaki gezegen ve yıldızların yerleri değişmiş, organları her biri farklı işler yapmış, hücre ve dokuları yenilenmiş, vücudunda sayısız kimyasallar salgılanmıştır. Ruh hali de farklı değildir. Bir insanı seviyorum der, 10 dk sonra dilim dilim doğrasam mı diye düşünür. Bakarsınız seccadeden kalkmayası gelir, sonra kalkar televizyonun başına oturur. Bir durur, bir çoşar. Bir ağlar, bir güler. Bir öğrenir, bir unuttur. Ne insanda biter yenilenme ve değişme ne de kainatta. Doğan büyür, dağlar yürür, yıldızlar döner, kainat genişler, melekler saf saf yere iner. Her söylenen Lâ ilâhe illâllah bu yeni âlemlerin güneşidir ve onları aydınlatır.²

Tüm bu değişme ve tazelenmeler Allah'ın irade ve kudreti ile arkasına sayısız hikmetler takılı olarak meydana gelir. Bu yenilenme ve kemale gitmede insan sadece, kendi de değişmeye maruz kainat azalarından biri değildir. Hem bilinci ile bu değişimleri görür, hikmetlerini tartar ve düşünür, hem de bazı noktalarda, kâinatın halifesi sıfatı ile bu

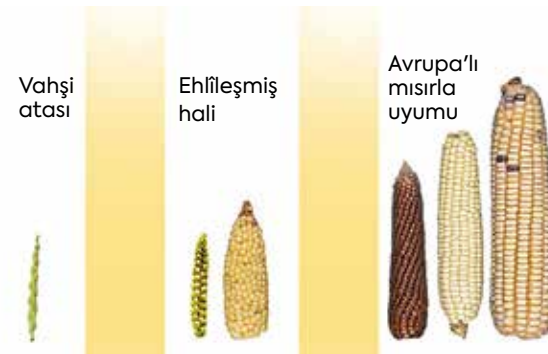
değişime direk veya dolaylı olarak yön verir. İradesini kullanıp sebep olması ile bitkilerin, hayvanların, dağların, taşların, nehirlerin şeklini şemalini değiştirir de değiştirir. Sonra da yaptıklarının sonuçları ile yine kendi yaşar. Örneğin, bazı şeyler vardır ki, Allah'ın ilminde vardır, ama şu görünen şahadet âleminde yoktur. Görünmeyen bir parmak izine özel bir sıvı sürülüp, ortaya çıkarıldığı gibi insan bunları ortaya çıkartır.

RESİMDEKİNİ TANİYABİLDİNİZ Mİ?

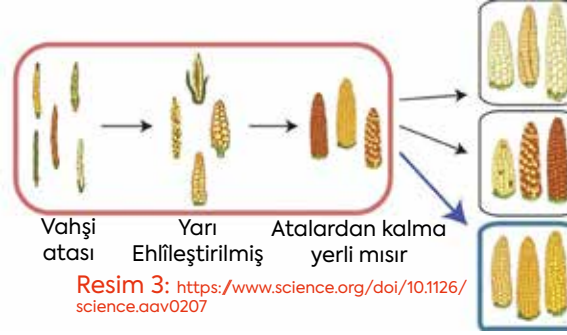

Bu, şu an bildiğimiz, yaratılan ilk mısır bitkisinin koçanı. Sizce şu anki haline benziyor mu? Yabani ilk mısır bitkisi ilk anda mısıra hatırlatmasa da, genetik yapısı çok benzer, kromozom sayıları aynı ve aralarında çoğalabiliyorlar.

Yabani mısır, ilk olarak 9 bin yıl önce Meksika'da ekilmiş, yenilmiş ve ehlileştirilmeye başlanmış. Bu ilk mısırların

Resim 2: <https://www.wits.ac.za/curiosity/stories/slave-maize-the-truth-about-mielies.html>

Resim 3: <https://www.science.org/doi/10.1126/science.aav0207>

Resim 4: Yabani mısır, yarı ehlileştirilmiş mısır, şimdiki mısır.

Foto: John Doebley, University of Wisconsin

koçanları küçük, taneleri de oldukça sert bir kılıf ile kaplandığı için pişirilmesi oldukça zor. Fakat öğütülüp, un haline getirilip yine kullanılabilir. Tarımda, her ekilen aynı nitelikte çıkmayabilir. Bazı ufak genetik değişiklikler, ürünlerin özelliklerinin farklı olmasını sağlar. Aynı anne babadan doğan kardeşlerin farklı özellikleri olduğu gibi... İşte çiftçiler daha iyi olarak düşündükleri bitkilerin tohumlarını tekrar tekrar ettiklerinde, bu özellikler gitgide daha fazla açığa çıkar. Bilimde bu işleme

'yapay seçilim' deniyor. Yapay seçilim, eğer çok kritik noktadaki önemli genler üzerinde işlerse değişimler daha hızlı bir şekilde meydana gelir. Mısırın da gitgide koçanları büyümüş, taneleri yumuşamış, kolayca pişer olmuş. Amerika keşfedildikten sonra da çok kısa bir zamanda dünyaya yayılmış. (Resim 2-3-4)

Aslı Kızılderili, Oklahomalı bir çiftçi, atalarından kalan bazı tohumları saklar. Özellikle parlak renkleri seçerek, yıllar içerisinde çok renkli mısırlar elde eder. Örneğin lavanta rengi mısır istiyorsa daha çok bu tonları seçer. Yıllar geçtikçe daha canlı ve renkli mısırlar ve en sonunda internet fenomeni olan gökkuşağı mısıra elde eder. Lavanta renkli mısır Allah'ın ilminde var. Mısırın genetik yapısına kodlanmış, fakat gizli. Yıllar boyu ısrarla seçilim yapıla yapıla görünür hale getiriliyor. Bu kadar değişiklik mısırın tüketilmesinde avantajlı ve güzel olsa da zaman içinde mısır doğal ortamda kendi başına hayatta kalabilme yeteneğini kaybeder ve neslini devam ettirebilmek için insana bağımlı hale gelir. (Resim 5-6)

Yabani mısırın bir ilk haline bakıyorum, bir de bu renkli olanlara... Sonra da ben asla değişmem diyen insanlara hayret ediyorum. Kâinatın en önemli kanunlarından birine karşı çıkıyorlar gibi geliyor. Ama her değişimin bir bedeli var,

Resim 5: <https://www.nativeseeds.org/collections/corn-popcorn/products/corn-popcorn/products/zp103?variant=37953899397274>

Resim 6: <https://www.nativeseeds.org/cdn/shop/products/glass-gem-corn.jpg?v=1621023530>

Resim 7: Vallebuena-Estrada et al. / Resim 8: Ramos-Madriral et al.

Altta, antik kazılarda bulunan 5000 yıl önce yarı ehlileştirilmiş mısır koçanları.

Resim 9: Bir tür Brassica.

Resim 10
@Vox

belki esas korkulan da bu. (Resim 7-8)

Nasıl insanlardan bazıları diğerlerine göre değişime daha yatkın ise bitkiler dünyasında da bazı bitkiler öyle. İçlerinden birinin seçilimle girdiği farklı şekiller gerçekten beni hayrete düşürüyor. Siz onu brokoli, karnabahar, Brüksel lahanası ve kıvrık lahana olarak biliyorsunuz. Aslında saydıklarımın hepsi ve hatta en az bir on tane daha fazla duyulmamış olanları, aynı tür. Yıllar boyunca farklı nitelikleri seçilerek yetiştirildikleri için farklı görünüyorlar. Tüm bunlara Latince adı *Brassica oleracea* adlı yabancı bitkinin kültürleri diyebiliriz. (Resim 9-10)

MUZ

Eğer yabancı bir muz alıp, (Resim 11-12)

Resim 11

Resim 12

şimdiki muzlar gibi yemeye çalışsanız, dişinizi kırabilirsiniz. İnsanın müdahalesi olmadan yetişen yabancı muzların içinde, her meyvede olması gereken çekirdekler var. Hem de çok sayıda... Kökenleri

Papua Yeni Gine'ye dayanan muzlar 7000 yılı aşkın süredir melezleştirme ve seçilim ile yetiştiriliyorlar. 1000'den fazla çeşidi var.

Şu an yediğimiz muzların içinde de çekirdekler aslında var, fakat oldukça küçük ve steril. Yani onları ekip muz elde edemezsiniz. Muzlar tohumdan değil, eşeysiz olarak bitkinin gövde kısmından çoğaltılıyor. Yine bu değişimin de bir fiyatı var. Evet muzlar, hem tatlı hem rahat yeniliyor fakat tohumlar kısır. Bu da bitki çeşitliliğini azaltıp, parazitlere dayanıksız hale getiriyor. Bu yüzden insan eliyle bu hale getirilen fakat bir süre sonra dünyadan silinen bir tür de var.

ÇİLEK

Genetik ve fosil analizlerine göre, çilek yaklaşık 8 milyon yıldır dünyada var. Şu anda çoklukla yetiştirilen ve yenilen yaygın bahçe çileği ise bir ihmâl sonucu 18. yy.'da ortaya çıkar. Bazı çilekler insanlar gibi 2n. 2n, yarısı anadan yarısı babadan gelen 2 set kromozomu temsil ediyor. Çileklerde 3n, 4n, 6n, 8n, hatta 10n olanları da var. Bu, bitkilerde sıklıkla görülen bir durum. Aşına olduğumuz çilek ise 8n. Ektiğiniz zaman tozlaşma için artı bir şey yapmanıza gerek yok, çünkü çiçekler hem erkek hem de dişi ve kendi kendini döleyebiliyor. Bazı çilek bitkileri ise dişi veya erkek. Sadece dişileri veya sadece erkek bitkileri dikerseniz ürün alamazsınız.

1700'lerde Şili'ye giden bir kâşif, oldukça büyük meyveli Şili çileğini çok beğenir ve dönerken Fransa'ya getirir. Fakat getirdiği bitkiler meyve vermez, çünkü hepsi dişidir. Avrupa orman çileği

Resim 13:
Yaban çileği

Resim 14:
Şili çileği

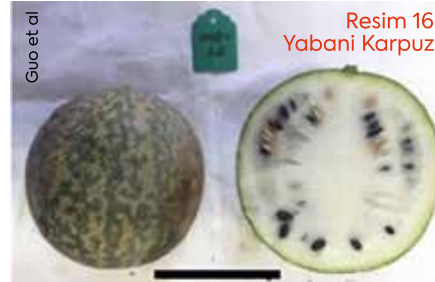
Resim 15:
Virginia Çileği

ise 2n'dir ve ikisi arasında tozlaşma olmaz. Kuzey Amerika'dan gelen Virginia çileği ise 8n'dir ve Şili çileği ile arasında döllenme olur. İki farklı ülkeden getirilerek döllenmesi sağlanan, yeni bir melez tür ortaya çıkar.

KARPUZ

Moleküler ve antropolojik çalışmalar karpuzun anavatanının Kuzey Afrika, ve en az 6000 yıllık bir geçmişi olduğunu ortaya koyuyor. Mağaralarda bulunan antik çekirdeklerin genleri incelendikten sonra, ilk karpuzların yeşile çalan beyaz renkli ve acı olduğu, daha çok su depoladığı ve çekirdekleri için ekildiği düşünülüyor. (Resim 16)

Daha sonra meyve büyüklüğü, sağlamlığı, tatlılığı göz önüne alınarak seçilim ve melezleştirmeler yapılmış. Şimdilerde kırmızı, tatlı ve çekirdeksiz olanları makbul. Japonların

Resim 16:
Yabancı Karpuz.

Resim 17

Resim 18

farklı şekillerde ürettikleri karpuzlar ise çok yüksek fiyatlara satılıyor. (Resim 17-18)

ŞEFTALİ

Şu an bildiğimiz şeftali de aslında yıllarca

Resim 19

seçilime uğramış bir kültür bitkisi. (Resim 19) İlk kez Çin'de ortaya çıktığı bilinen şeftali, sonra ipek yolu ile Persler'e, daha sonra da Roma İmparatorluğuna ulaşmış. Yıllar boyu renk, şeker oranı ve meyve büyüklüğüne dayanarak seçilimi yapılan şeftali şu anki halini almış.

Nektarin ise bazı insanların sandığı gibi erik ve şeftali arasında bir melez değil, sadece şeftalinin bir türü. Bir zamanlar bir şeftali bitkisinde bir mutasyon olup bir gen fonksiyonunu kaybedince tüysüz olmuş. Bu özellik insanların hoşuna gidince bu tohumları çoğaltmışlar. Özbek bilim insanları ise bu yıl "Khosiyat" ve "Ifora" adlı daha büyük ve raf ömrü daha uzun nektarin varyantları ürettiler. (Resim 20-21-22)

Seçilimler her zaman başarılı ve güzel olacak diye bir kural yok. Arada hiç istenmeyen özellikte bitki ve hayvanlar da çıkabilir. Örneğin bir dönem Amerika'da sadece kabuk renginin kırmızılığı üzerine seçilim yapıldı, dıştan bakınca Pamuk Prensesin elmasına benzeyen, kabuğu kalın, içi hamur gibi ve şeker dolu elmalar da üretilmiş. Çünkü dışında sarı lekelerle sebep olup kır-

Resim 20: Şeftali,
Prunus persica

Resim 21:
Yassı Şeftali

Resim 22:
Nektarin

mızılığını bozan genler, lezzetini veren genlere bağlı olduğu için sarı lekelerle birlikte lezzet de gitmiş. Elmanın ismi "Kırmızı Enfes" olsa da çoğu kimse nefis olduğunu düşünmüyor. Fakat kabuğunun kalınlığı yüzünden uzun süre dayanıp güzel görüldüğü için bir dönem çok satılmış.

BUĞDAY

10 bin yıl önce ilk ekilen buğdaylardan olan 2n siyez buğdayı ve 4n gernik buğdayının anavatanı ise Türkiye. Bu buğdayların taneleri sert bir kabukla çevrili. İşlenmelerini zorlaştırsa da kabuk bitkiyi dayanıklı hale getiriyor ve parazitlerden koruyor. Yaygın olarak şu an ekme yapmakta kullandığımız unun kaynağı olan buğday, ve durum buğdayı ise harman sırasında çok çabuk kabuğundan ayrılıyor.

Modern ekme buğdayı, gernik buğdayının melezleştirilmesi ve seçilimi ile meydana gelmiş 6n bir kültür bitkisi. Dünyada tüketilen unun %95'i bu buğdaydan üretiliyor. Diğer %5'i ise 4n durum buğdayı. Çoğunlukla makarna yapmakta kullanılıyor. Siyez, gernik ve spelt Türkiye, İspanya, Balkanlar ve Hindistan'da az miktarda olsa da üretiliyor. Daha sağlıklı oldukları düşünüldüğü ve talep olduğu için üretimlerinin artırılması muhtemel. (Resim 23)

Buğdayın verimi ve tanelerinin kalitesi ile, çavdarın dayanıklılığını bir araya getirmeyi amaçlayan bir melezleştirme çalışması ise, eskiden olmayan tamamen yeni bir tür Tritikale'nin 19. yy'da ortaya çıkmasına neden oldu. Yıllık üretimi 20 milyon tonu aşmış durumda. Bu miktarın yarısını Alman-

Altta, yabancı gernik buğdayının, seçilim ve melezleşme ile ekme buğdayına değişimi.

ya ve Polonya üretirken, Çin de önde giden ülkelerden biri. Tritikale unu ile ekme, kek, kurabiye yapılabiliyor fakat gluten oranı az olduğu için çok tercih edilmiyor. Çoğunluğu hayvan yemi olarak kullanılıyor.

KÖPEK

Bu iki resimdekinin (Resim 24-25) aynı tür canlılar olduğunu düşünmek biraz zor.

Fakat yıllarca süren ehlileştirme ve istenilen özelliklerine göre çiftleşmeleri sağlanarak çoğaltılmaları ile, perimallerinin kötü karakterleri olan kurtlardan, insanın vefalı dostu köpekler meydana gelmiş. Şu an 400'den fazla köpek ırkı var. Uzun kulaklar, kısa bacaklar gibi bazı özel vücut şekilleri insanların hoşlarına gittiği için bu özellikteki köpekler çiftleştirilerek seçilime maruz bırakılıyorlar. Evet şekiller belki sahiplerinin hoşuna gidiyor, fakat köpekler için sağlık problemleri doğuruyor. Ağrılı romatizmadan, doğru düzgün yürümemeye, hatta burnu illaki çok yassı olacak diye rahat nefes alamamaya kadar giden pek çok problem var. İnsan böyle ilginç bir canlı: Kendisine şekli hoşuna görünecek, bir diğeri de para kazanacak diye başka

bir canlının bir ömür sıkıntı çekmesine razı oluyor.

TÜM BUNLARDA İNSANIN PAYI NEDİR?

70 katlı bir gökdelene girdiniz. 50. kata çıkacaksınız. Asansörün düğmesine bastınız ve asansör geldi. Siz düğmeye bastığınız için, evet, bir değişim meydana geldi. Onun dışında koskoca bina nasıl yapılmış, mimarlığı mühendisliği nasıldır, her katı ve odası nasıl dizayn edilmiş ve döşenmiş, temizliği nasıl sağlıyor, asansör kaç kilo kaldırır, bunun matematiksel hesabı yapıp nasıl maddelerle kurulmuştur ve daha binlerce farkında olmadığınız detay vardır.

Bu farklı bitki ve hayvanların yaratılmasında insanın payı, bu binanın yapılması ile karşılaştırıldığında, belki bu düğmeye basma kadardır. Evet, insan kendine verilen irade ile başka canlılara bir yön verir. Yine Allah'ın ona ikram ettiği nimetleri kullanarak sebepleri bir araya getirir. Örneğin, bir tohumu uygun bir toprağa eker ve sular. Sonra bırakır gider, uyur. Toprağın altında üstünde neler oluyor, kaç hücre milyonlarca reaksiyonu nasıl gerçekleştiriyor, topraktaki mineraller ve su nasıl yardıma koşuyor, güneş nasıl imdada geliyor, hücredeki genler nasıl etkileşime girip değişime uğruyorlar, şeker, protein ve yağlar nasıl meydana geliyor farkında olmaz uyurken. Bu muhteşem değişimler olurken onların başında durup idare etmez. Ama ilmini öğrenmeye, nasıl olduğunu anlamaya çalışır tabii... Bu ona, Adem babasından kalan bir mirastır.

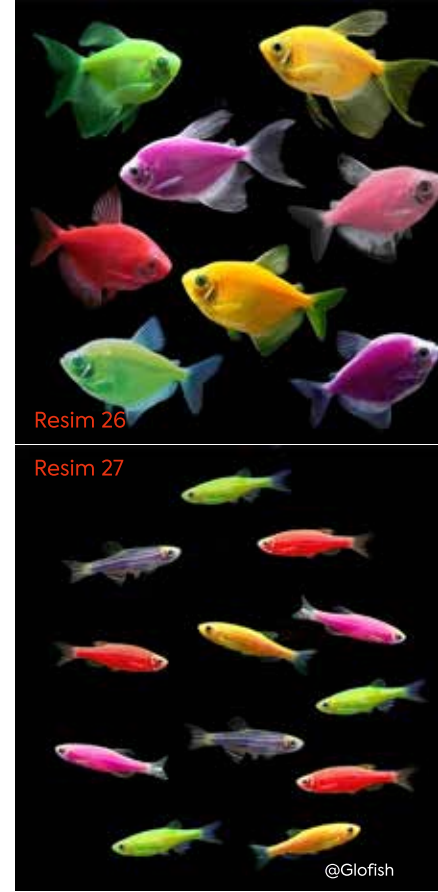
...

İnsanın bilgisi ne kadar artarsa, çevreye etkisi de o kadar artıyor. Örneğin, bahsettiğimiz değişimler çok uzun yıllar alırken, moleküler biyolojideki yeni teknikler ile istenilen sonuçlar laboratuvarında çok daha kısa sürede elde edilebiliyor. Çünkü artık canlıların genetik dizilimleri yapıyor, hatta bazı genler kes-yapıştır metodu ile bir organizmadan diğerine transfer edilebiliyor. Öncelikle, bir canlıya hangi özellik kazandırılmak isteniyorsa, hangi genle bu başarılabilir

tespit ediliyor. Örneğin, mısır yetiştirilirken böcek ilaçlarını azaltmak amaçlı, dirençli mısır yetiştirilmek isteniyor. *Bacillus thuringiensis* adlı bakteride de doğal bir böcek öldürücü üretme kabiliyeti Allah tarafından verilmiş. Bu gen tespit edilip çoğaltılıyor ve mısır bitkisine transfer ediliyor. Genetiği değişmiş mısırlar önce laboratuvarında özelliği alıp almamaları yönünde test edildikten sonra, küçük kontrollü bölgelerde yetiştirilmeye başlıyorlar. Başarılı olursa yaygın hale getiriliyor.

Hayvanlar üzerinde yapılan gen değişimleri de var. Örneğin resimde gördüğümüz fosforlu, ışık saçan balıklar genetik mühendisliğinin bir sonucu. Böyle ışık üretecek şekilde yaratılmış deniz analarının, ilgili genlerinin transferi ile değişmişler. Balıklar çiftliklerde olmaları gerekirken, bir kısmının kaçıp Brezilya sularında çoğalmaya başlaması ise geçen yıl, çevre açısından bazı endişelere neden oldu. (Resim 26-27)

Kainatta ve azalarında değişim sadece kaçınılmaz değil, değişimin kendisi de değişiyor. Gitgide daha hızlı ve karmaşık hale geliyor. ❖ (Bu yazının kaynaklarına zaferdergisi.com'daki sayfasından ulaşabilirsiniz.)

“Bu Bir Sanat Değildir”

DOÇ. DR. RASİM SOYLU

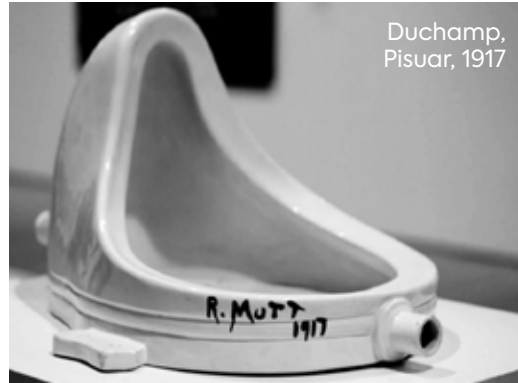

20. yüzyılın başlarında bütün dünyaya yayılan modern sanat, insanların güzellik ve estetik zevkleriyle alay edercesine ilginç ve garip işler ortaya çıkmasına sebep olmuştur. İnsan ve tabiat güzelliklerini tasvir eden sanat realizm (gerçekçilik), idealizm ve klasik kabul edilirken her türlü yeni arayışlar modern olarak kabul edilmiştir.

Picasso'nun 1910 yıllarında geometrik biçimlerle yaptığı garip resimler, hatta tuvale yapıştırdığı atık maddeler Kübizm olarak adlandırılmış, çok zengin ve ünlü olmasını sağlamıştır. Salvador Dalí'nin yaptığı saçma sapan resimler Sürrealizm (gerçeküstüçülük) olarak tanınmış ve o da dünyanın en çilgin ve deli ressamı olarak ünlenmiş ve çok zengin olmuştur. Dada hareketinin de öncüsü sayılan Duchamp'ın 1917 yılında bir sergiye gönderdiği pisuar (tuvalet taşı), sergiye kabul edilmese de kısa sürede modern sanatlar müzesinde kendisine bir yer bulmuştur. Rene Magritte'nin gerçek bir pipo resmi üzerine

“Bu Bir Pipo Değildir” yazdığı eseri çok ses getirmiş hatta Michel Foucault bu eser üzerine bir kitap bile yazmıştır.

1940 ile 1990 yılları arasında avangard (öncü) sanat adı altında aklımıza gelebilecek her türlü çilginlik denenmiş, hatta Manzoni adındaki sanatçının küçük konser ve kutularına koyduğu dışkı bile “Artist's Shit” etiketiyle iyi bir fiyata modern sanat müzelerine girebilmeyi başarmıştır. Pollock boyaları damlatarak resim yapmayı denemiş hatta bazı sanatçılar boya tenekelerini duvara fırlatarak resim yapmaya başlamıştır. John Cage 1950 yılında sessiz bir konser vermiş kurdukları Fluxus Akımı bir sürü çilgin sanat projesine imza atmıştır.

Duchamp,
Pisuar, 1917

Rene Magritte
Bu Bir Pipo Değildir,
1928

Ceci n'est pas une pipe.

Damien Hirst adlı bir sanatçının bir galeride açtığı enstelasyon (bir alana nesne yerleştirme) sergisinde akşam sergi sonunda temizlikçinin çöpe attığı kül tablası “Sanatçının eseri çöpe atıldı” başlığıyla

haber olmuş ve sanatçı da, demek ki eserim çok gerçekçi olmuş diyerek bundan gurur duymuştur. Aslında sergide çöpe atılan gerçekten de kül tablasıdır ve içerisinde içilmiş sigara izmaritleri vardır.

Manzoni,
Artist's Shit, 1961

Yine yakın zamanlarda ise İtalyan sanatçı Cattelan'ın duvara yapıştırdığı muz kısa sürede bütün dünyada viral olmuş

ve 120.000 dolara satılmayı başarmıştır. Günümüzde hala sergilerde, bienallerde ve sanat

Damien Hirst,
Kül Tablası,
2001

Cattelan, Komedyen, 2019

fuvarlarında ilginç video-art ve enstelasyon çalışmaları görmeye devam ediyoruz. Tabii ki fotoğraf gibi gerçekçi (Foto gerçekçilik ya da Hiperrealizm) resim yapanlar da yok değil.

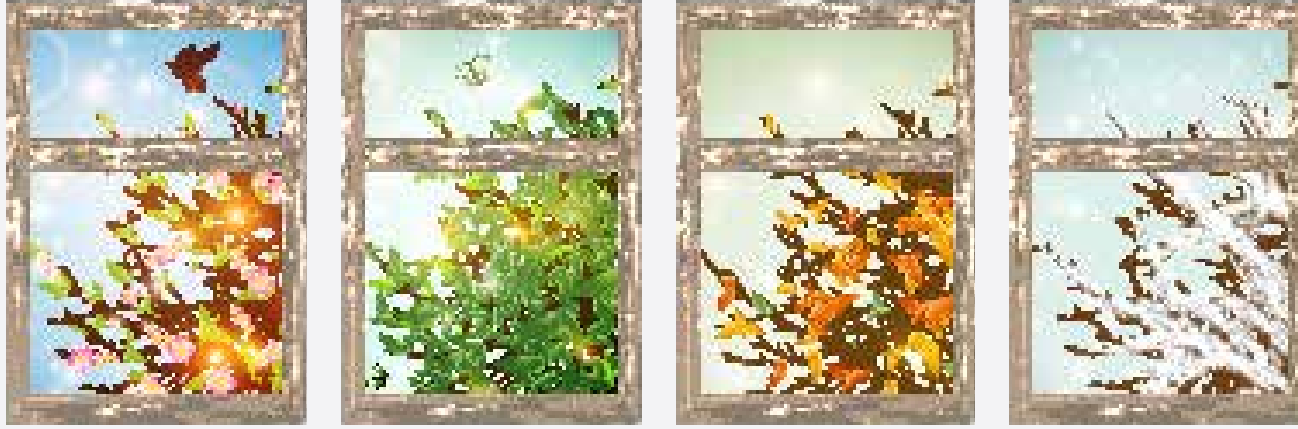
Bugünlerde Batı dünyasında sanatın geldiği nokta o kadar çığırından çıktı ki, bir sanat galerisinde duvarda cam kapaklı bir yangın dolabı içerisinde yer alan bir vananın üzerine, yanlışlıkla sanat zannedilmesin diye “Not Art” yazmak zorunda kalmışlar. Yani bu bir sanat değildir.

Yazımızı Necip Fazıl'ın şu beytiyle bitirelim:

“Anladım işi, sanat Allah'ı aramakmış, Marifet bu, gerisi yalnız çelik çomakmış!..”❖

Bir Sanat Galerisinde Yangın Vanası, Bu Sanat Değildir, 2023

Bir Küçük Pencere

SELİM GÜNDÜZALP

Bir pencere açıp kendi hayatımıza oradan baksak. Meraklı bir gözle küçücük bir camın arkasından kendimize odaklansak...

Neler göreceğiz, neler diyeceğiz kim bilir!..

Birinin dediği gibi “Çocukluğum şimdiki halimi görse, ‘sana ne yaptılar böyle!’ diye hayret edecek,” mi diyeceğiz?

Yoksa aferin sana hayallerini, hedeflerini tutturmuşsun, tebrik ediyorum mu?

Ya da hiç değişmiyorsun, ‘aynı tas, aynı hamam’ mı!..

...
Öyle ya da öyle mükemmel insan yok. Ne safi beyaz, ne tamamen kara; her insan grinin farklı tonlarında yaşıyor... Bir yanda nefis ve şeytan, diğer yanda kalp, akıl ve ilham melekleri... İnsan bir o yana bir bu yana yalpalayıp yürüyor işte...

Belki de Kur’an’da ‘günahsızları’ değil de, “Allah ‘tövbe edenleri’ sever” diye ifade edilmesinin pek çok hikmetinden birisi budur.

İşin başı, ilk düğmeyi doğru ilikleme

olmalı. Herkesin bazı ön kabulleri var; hayatı, dünyayı, olayları ona göre görüyor, adımlarını ona göre atıyor; bu ön kabulüne göre konuşuyor, susuyor...

Mesela bir Müslümanın ön kabulü, “Allah (cc) her şeyin sahibidir, mülkünde şeriki yoktur, hâkimiyeti her şeyi kaplamıştır, sonsuz rahmet sahibi olduğu gibi isyan edenlere azabını da bildirmiştir; insan Allah’ın kuludur, dünya insan için hem bir eğitim süreci hem de bir imtihan meydanıdır. Ebedin yolcusu olan insanı, yaşadığı hayata göre cennet ya da cehennem beklemektedir...”

Bir Müslüman için doğru budur. Bu ilk düğmeyi doğru ilikledikten sonra gerisi de doğru bir şekilde gelecektir. Allah’a karşı sorumluluğunu yerine getirenin diğer bütün işlerini Allah yoluna koyar. Kâinat ve hayat Allah’ın olduğu için, Allah’ın razı olacağı şekilde hareket edenlerin tüm işleri de yolunda gider. Tıpkı akıntı yönünde kürek çeken birisi gibi hızlı ve kolay bir şekilde yol alır.

Aksi halde insanın tüm çabası akıntıya karşı kürek çekmek hükmünde olur... Hak

olandan yüz çevirenin tüm koşturmacası koşu bandında koşmak gibidir; çok çabalasa da bir yere varmaz.

Hayat ahirete akan bir nehirken, onu durdurmaya veya içindeyken akıntıdan kurtulmaya kimin gücü yetmiş ki!?

Bediüzzaman Hazretleri şöyle demiş:

“Mânen sevdiğin ve alâkadar olduğun ve perişanîyetinden müteessir olduğun ve ıslah edemediğin şu kâinat, bir Kadîr-i Rahîm’in mülküdür. Mülkü sahibine teslim et. Ona bırak; cefâsını değil, safâsını çek.” (Mektubat, 219)

Başka bir bahiste de bu dünyayı bir gemiye benzetir...

Biletini alıp gemiye bindikten sonra, üzerine vazife olmayan işlere kafasını takıp niye kendini heder eder şu insan... Geminin sahibi var, idare edeni var, her şeyini belli bir düzen dahilinde çekip çevireni var... Sen doğru yerde ol, doğru şeyler yap, ve yolculuğun tadını çıkar...

Elbette bunu yapabilmek için iman gibi

bir önkabul lazım, kulluğunun farkında olmak lazım. Allah de ve ondan sonra dosdoğru ol...

Fakat dediğimiz gibi, bu ilk düğme doğru iliklenirse yapılabilecek bir şey.

...

Behlül Dânâ, kardeşi Halife Harun Reşid’ten iş istemiş. O da ona çarşı pazar ağalığını vermiş. Behlül hemen çarşıda dolaşmaya başlamış. Bir fırına girmiş. Fırıncıya “İşler nasıl, halin nedir?” gibi sorular sormuş. Fırıncı başlamış şikayete, “İşler kötü, hiç kazanamıyorum, kazandığım ihtiyaçlarıma yetmiyor...” diye türlü şikayetler etmiş. Behlül, bir ekmek alıp tartmış ve bakmış ki gramı eksik. Bir şey demeden oradan ayrılmış.

Behlül biraz dolaştıktan sonra başka bir fırına girmiş. Aynı soruları o fırıncıya da sormuş; fakat bu adam tam aksine, halinden, kazancından, geçiminden gayet memnunmuş. Behlül onun da ekmeklerinden bir tane alıp tartmış. Ekmeğin gramajı diğerinin aksine fazlamış bile. Oradan da hiçbir şey demeden çıkmış ve doğruca Harun Reşid’in yanına gitmiş.

“Ben işi bıraktım” demiş.

Harun Reşid biraz da kızarak, “Bu işini beğenmedin?” diye ona çıkmış.

Behlül ise, “İş güzel ama bana bu konuda ihtiyaç yok” demiş, “Gördüm ki, çarşının zaten ağası var, işini iyi yapanı mükâfatlandırıyor, işinde dürüst olmayana da cezasını veriyor. Dolayısıyla bana yapacak bir şey kalmıyor.”

...

İşler yolunda gitmiyorsa, bereket yoksa, olmadık problemler ayağımıza bağ oluyorsa, çarşının kurallarına uymakta eksiklerimiz olabilir. İşlerimizi ne kadar usulüne uygun yaparsak, hakka ve helale dikkat edersek, o kadar akıntı yönünde kürek çekiyor ve hem dünya hem de ahirette başarılı olmaya yaklaşıyoruz demektir.

O zaman belki hayatımıza o pencereden baktığımızda, kendimizi daha iyi bir noktada görebiliriz. Ne dersiniz?..❖

İslam'da İlkler

İlk Vahiy

ÖMER GÜNDOĞDU

Peygamberimiz (sav), kendisine vahiy gelmeden önce, içinde yaşadığı müşrik toplumun inanışlarına itibar etmiyor ve çoğunluğunun putperest olduğu bu toplumdaki uzaklaşma Hira Mağarasında yalnızlığı tercih ediyordu. İbadetle ve duayla meşgul oluyordu.

Hz. Aişe'nin (ra) rivayetine göre, Peygamberimiz yine böyle bir gece Hira mağarasında yalnız başınayken Cebrail (as) gelip kendisine "Oku!" dedi. Hz. Peygamber, "Ben okuma bilmem!" dedi.

Cebrail, Hz. Peygamberi tutarak takati kesilinceye kadar sıktı ve tekrar "Oku!" dedi. Peygamberimiz yine "Ben okuma bilmem!" dedi. Cebrail ise Peygamberi ikinci kez tutup sıktı ve "Oku!" dedi. Peygamberimiz yine aynı cevabı verdi. Cebrail, Peygamberi üçüncü kez tutup sıktı ve "Yaratan Rabbinin adıyla oku! O insanı alâktan yarattı. Oku! Rabbin en büyük kerem sahibidir. O insana kalemlle (yazmayı) öğretti. İnsana bilmediğini öğretti." (Alâk, 1-5) ayetlerini vahyetti. Peygamberimiz korku içinde yüreği titreyerek Mekke'ye evine döndü. Hz. Hatice'ye, "Beni örtünüz, beni örtünüz!" dedi. Hz. Hatice, Resulullah'ın

üzerini örterek hadisenin tesirinin geçmesini bekledi.

Daha sonra halini soran Hz. Hatice'ye durumu anlattı ve "Kendimden çok korktum." dedi. Hz. Hatice ise "Asla! Vallahi Allah seni mahcup etmez. Çünkü sen akrabayla ilişkiyi kesmezsin, işini göremeyenlerin yükünü yüklenir, fakir fukaranın gönlünü kazanır, misafiri ağırlar ve hak yolunda karşılaşılan sıkıntılarda yardım edersin." dedi.

Sonra Hz. Hatice, Peygamberimizi amcası oğlu Varaka b. Nevel'e götürdü. Varaka, Cahiliye döneminde Hristiyan olmuş İbranice bilen bir kişiydi. Âma ve yaşlıydı. Hz. Peygamberi dinledikten sonra, "Bu Allah'ın Hz. Musa'ya (as) gönderdiği melektir. Ah keşke genç olsaydım, kavmin seni yurdundan çıkardığında keşke hayatta olsaydım." dedi. Bunun üzerine Rasullullah, "Beni çıkaracaklar mı?" diye sordu. Varaka, "Evet, senin getirdiğin gibi bir şeyi (yani vahiy) getiren kişi mutlaka düşmanlığa uğramıştır. Eğer senin peygamberlik günlerin bana ulaşırsa sana çok yardım ederim." dedi. Çok geçmeden de Varaka vefat etti.

Peygamberimize gelen bu ilk vahiyyle, insanlığın vahyin ışığından ayrılıp karanlıklara saptığı böyle bir cahiliye döneminden Allah'ın rahmetiyle çıkıp, tekrar nurlu bir yola çağrılmasının yolu açılmış oluyordu.

Bu vahyin özünde "okumak" ve "öğrenmek/öğretmek" vardı. Ancak bu "Oku!" emri gelişigüzel bir emir değildi. Bu okuma, "Yaratan Rabbinin adıyla" olmalı denilerek okumaya bir ruh katılmış oluyordu.

Ortada henüz bir kitap yokken ne okunmalı sorusu da cevapsız bırakılmıyordu. Emrin akabinde hemen insanın yaratılışına ve sonra da Rabbinin kerem sahibi olması nazara veriliyordu. Dolaşısıyla insandan, kendi yaratılışından başlayarak önüne ikram olarak konulan bu büyük kâinat kitabını okuması isteniyordu. Haddizatında ümmi bir zattan okumanın istenmesi, bu okumanın farklı olduğunun bir işaretiydi.

Ayrıca bu kâinat kitabının tefekküründen elde edilen neticenin yazıya geçirilerek ilmin yazılı hale gelmesi ve yazarak öğrenmeye dikkat çekiliyordu.

"Oku!" emri ikinci kez tekrar edilerek hem öğrenmenin tekrar ile olacağı ve birinci oku emriyle elde edilen bilginin ikinci emirle insanlara okunması ve tebliği ifade ediliyordu.

Bunların da ötesinde okumak ve öğrenmek, bir Müslümanın günlük hayatının en önemli bir parçası haline geliyordu. Günde beş defa eda ettiği namazında "kıraat" ile hem afakî ve enfüsî ayetleri tefekkür ederken hem de dinin temel emir ve yasaklarını öğrenmiş/tekrar etmiş oluyordu.

İlk emri "Oku!" olan bir dinin müntesiplerinin, insanlığa ilim ve tefekkür sahasında sunabileceği önemli eserleri olması gerektiği muhakkaktır. Yeter ki bugünün Müslümanları da tarihin bir döneminde yaptıkları gibi ilmi birinci öncelikleri haline getirsinler. ❖

Sancı!

HALİL İBRAHİM SERT

Ne kadar kolay değil mi, "zaten ölüyorlardı!" demek!

Zaten her gün ölüyorlardı, zaten her gün tekmeleniyor, zaten her gün evlerine bombalar düşüyor, zaten her gün içlerinden biri tutuklanıyor, zaten her gün yolları kesiliyor, zaten mütemediyen evleri toprakları ellerinden alınıyordu...

Ne kadar kolay, konfora boğulmuş yaşantının yalıtımlı pencerelerinden bakıp, kombinin derecesini ayarlayıp "zaten ölüyorlardı" demek.

Düşen her bombayla yerle bir olan binaların enkazı altında kalıyor ruhum. Ezildikçe eziliyorum her zamankinden daha da fazla! Vıcık vıcık necis bir utanca batıyorum boyumca...

"Çocuklarım yemek yemeden öldürüldü" diye feryat eden annenin sesi dolduruyor kulaklarımı.

Düşen bir bombayla evleri yıkılan bir annenin "Aksa'ya feda olsun" diye oğlunu teselli edişinde donup kalıyor bakışlarım.

Yaşanan acılar karşısında direksiyonun başında için için ağlayan Ambulans şoförünü izlerken titriyor gövdem tepeden tırnağa...

Zaten hep böyleyim aslında, zaten hep çaresiz, zaten hep gayretsiz, zaten hep aşksız, zaten hep davasız...

Uykumu bölüp sabah namazına ya da vakit namazlara camiye gitmekten acizken, düzenli Kuran'la meşgul olmaktan geri duruyorken, bir hizmetin ucundan tutmuyorken, seküler bahanelerin iğrençliğiyle iç içe geçmişken hayat tercihlerim, ne kadar da kolay sloganlar atmak, üst perdeden atıp tutmak ve "zaten ölüyorlardı" demek ve devam etmek her şeye kaldığım yerden...

Ne kadar da kolay, değil mi?

Neyse ki sınırlar var, neyse ki uzaktalar, neyse ki küresel katillerden vize almadan gidilemiyor Kudüs'e değil mi?

Derin, koyu ve dipsiz bir üzgünlüğün içinde çırpınıyorum sadece! Hepsi bu! ❖

19 Kasım Uluslararası Erkekler Günü

AYTEN YADİGÂR

İnsanlık ailesinin önemli unsurları olan kız çocukları ve kadınların sorunlarına dikkat çekmek, sahip oldukları hakları geliştirmek ve yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla tahsis edilmiş günler var. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü, 11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü ve 11 Şubat Uluslararası Bilimde Kadınlar ve Kız Çocukları Günü tüm dünyada gündem oluşturan farklı etkinliklerle kutlanmakta. Bunlara Anneler Günü ile kadınlara siyasi, hukuki ve sosyal haklar tanınmasının yıldönümleri de eklenebilir. Bu vesilelerle kadınların toplumsal hayatındaki rolleri, ailelerine ve dünyaya sundukları maddi manevi katkılar dile getirilmekte, toplumun tüm kesimlerinde farkındalık oluşması ve bir bilinç inşası hedeflenmektedir.

İnsanlık ailesinin diğer yarısını teşkil eden erkekler için de, kendilerine tahsis edilmiş ancak ülkemizde pek bilinmeyen ve kutlanmayan özel bir gün var. “19 Kasım Uluslararası

Erkekler Günü.” 1992 yılında Prof. Dr. Thomas Oaster adlı bir aktivist, kendi babasının doğum gününe atfen tüm dünyada böyle bir kutlama yapılmasını teklif etmiş ve Uluslararası Erkekler Günü ilk kez resmi olarak 1999 yılında Trinidad-Tobago’da kutlanmıştır. BM destekli bu uluslararası özel gün 2016 yılından beri dünyanın pek çok ülkesinde kutlanmaktadır.

Uluslararası Erkekler Günü kutlamaları ile cinsiyetler arası ilişkilerin geliştirilmesi, erkeklerin rol model olduğu durumların vurgulanması ve aile, toplum ve dünyaya yaptıkları katkılara dikkat çekilmesi amaçlanmaktadır. Yine erkeklerin sosyal, duygusal, fiziksel ve ruhsal sağlığı, intihar, babalık, aile içi şiddet ve işyeri ayrımcılığı gibi sorunlar hakkında toplumsal farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır.

...

Uluslararası Erkekler Günü’nü, “dünyanın her yerindeki iyi niyetli insanlara, hayatların-

daki erkekleri ve herkesin iyiliği için topluma yaptıkları katkıyı takdir etmeleri ve kutlamaları için bir fırsat” olarak değerlendiren internationalmensday.com adlı web sitesinde 2023 yılı ana temasının “Sıfır Erkek İntihar” olduğunu ifade ediyor. Nitekim sitede yer alan iki TEDx konuşmaları formatındaki videolar izlendiğinde, uluslararası erkekler günü etkinlikleri ile dikkat çekilmeye çalışılan hususların, yaşanmışlıklar üzerinden anlatıldığı takdirde daha anlamlı hale geldiği görülmüyor. Büyük meseleleri anlama noktasında küçük insan hikâyelerine kulak vermenin önemi bir kez daha karşımıza çıkıyor.

İlk videodaki konuşmacı eşi intihar eden Lori Prichard adlı bir kadın ve yaşadığı bu acı tecrübeden aldığı dersleri paylaşıyor dinleyicilerle. Erkeklerin intihar oranlarının yüzde kaç olduğu istatistikî bilgi olarak dağarcığımızda yer alabilir. Ancak görünüşte mutlu bir evliliği olan, eğitilmiş ve kariyer sahibi bir erkeğin, sevdiğine hiç hissettirmeden yaşadığı depresyonla baş edemeyerek intiharla hayatına son vermesi gibi acı bir tecrübeyi, geride kalan en yakın kişiden dinlemek, olayın vahametini daha yakinen anlamamızı sağlıyor. Yakınlarımıza, sevdiğimizimize daha bir hassasiyetle yaklaşmamız ve anlama çabasında olmamız gerektiği dersini veriyor. Birbiri ile konuşmak ama daha önemlisi birbirini dinlemek ne kadar önemli.

İkinci videoda ise belgesel yapımcısı Cassie Jaye, Amerika’daki “Erkek Hakları Hareketi” ile hesaplaşmak niyetiyle çekmeye karar verdiği belgesel filmi ile çıktığı düşünce yolculuğunu, sahip olduğu feminist bakış açısını sorgulama sürecini ve yaşadığı değişimi anlatıyor.

“2013’te düşmanlarımla tanışmaya karar verdim. 27 yaşında ödüllü bir belgesel film yapımcısı ve gururlu bir feministtim. Erkek hakları hareketinin karanlık taraflarını yumuşak karnını ortaya çıkarmaya kararlıyım. O an bu hareket hakkında bildiğim tek şey internetten okuduklarımdı. Kadın eşitliği karşıtı hareket eden bir nefret grubuydular. Daha önceki çalışmalarımın büyük bir bölü-

mü kadın sorunları ile ilgiliydi. Şimdiye kadar kimsenin erkek hakları hareketi ile ilgili belgesel çekmediğini öğrenince, bunu kadınların eşitliği mücadelesine devam etme noktasında yeni bir imkân olarak gördüm.” diyen Cassie, 1 yıl boyunca Kuzey Amerika’da seyahat ederek erkek hakları hareketinin liderleri ve takipçileri ile görüşür. Uzun mesailer sonunda tamamladığı çekimlerle toplamda 44 kişiyi filme alır.

“Belgesel film yapımcılığında önemli bir kural vardır. Röportajı yapan kişi olarak, konuşmacının sözünü kesmezsiniz.” diyerek hatırlattığı bir hususu kendi önyargıları nedeniyle nasıl ihlal ettiğini anlatıyor devamında. “O an fark etmemiştim ama şimdi geriye dönüp baktığımda şunu anlıyorum ki, röportajlarımı yaparken aslında dinlemiyordum. Konuştuklarını duyuyordum ve kameraların kayıt yaptığını biliyordum, ama düşmanımın karşısında oturduğum o anlarda dinlemiyordum. Ne yapıyordum? İnanmak istediğim şeyi kanıtlayan yani “İşte kadın düşmanlarını buldum” dedirtecek bir cümle veya art arda gelecek birkaç kelime duymak için bekliyordum.”

Bunun farkına ancak çekimler bittikten sonraki yıl varmış olmasına da dikkat çekiyor. “Röportajlardan topladığım 100 saatlik görüntüyü inceliyordum. Yeniden oynatıyor ve duyduğum her kelimeyi özenle yazıya döküyordum ve bu süreç içinde anlamaya başladım ki, başlangıçta belli cümlelere verdiğim anlamlı tepkilerim aslında yersizmiş. Erkek hakları aktivistlerinin söylediklerini, asıl söylemek istedikleri bu ama yapmıyorlar önyargısıyla kendi kafamın içindeki cinsiyetçi ve kadın karşıtı söyleme eklemekteymişim.

Mesela bir aktivist, “ABD’de aile içi şiddete uğrayan kadınlar için 2000’den fazla sığınma evi var. Ama erkekler için sadece 1 tane. Çok sayıda saygın çalışma, erkeklerin de istisma-

**INTERNATIONAL
MENSDAY
November 19**

ra uğrama olasılığının aynı olduğunu gösteriyor.” Ben ise onların söylediğini “Kadınlar için 2000 sığınma evine ihtiyacımız yok” şeklinde duyuyordum. Oysa söyledikleri bu değildi. Kadın sığınma evlerinin finansmanın kesilmesi gibi bir çabaları da yoktu. Tek söyledikleri şuydu: “Erkekler de şiddete maruz kalabiliyorlar ve ilgiyi ve şefkati hak ediyorlar.”

Bir başka örnek de intihar oranlarına gösterdiği tepki ile ilgili. “Bütün dünyada intihar edenlerin kabaca %78’i erkektir.” diyen aktiviste “Ama kadınlar daha fazla deniyor” diye anında karşılık veriyordum. Hâlbuki bu bir yarış değildi ki! Bense bunu bir yarışta döndürmüştüm. Neden sadece erkeklerin sorunlarını dinleyip anlamıyor erkek kurbanlara merhamet duymuyor ve gerçek kurbanların kadınlar olduğu fırsatçılığına atlamakta inat ediyordum?”

Erkek Hakları Hareketi ile ilgili belgeseli çekmeden önce 10 yıldır feminist olduğunu ve cinsiyet eşitliği konularında kendisini çok yetkin gördüğünü belirten Cassie, erkek hakları savunucuları ile tanışınca nihayet cinsiyet eşitliği denkleminin diğer tarafındakileri de dikkate almaya başladığını, onları dinlemenin ve dünyayı onların gözünden görmenin çok değerli bir şey olduğunu anladığını ifade ediyor. “Kadın eşitliğine karşı olan düşmanlar olarak bana tanıtılan bu adamlar, aslında kadın haklarını destekliyorlar ve basit bir soru soruyorlardı: “Erkek haklarını toplum neden umursamıyor?”

Belgesel nihayet Ekim 2016’da sinemalarda gösterime girer ve yığınla yazı, görüş ve eleştiri yağmaya başlar. Genç yapımcı, “Ancak o zaman medyanın cinsiyet siyaseti etrafında nasıl bir grupçuluk fikri güttüğünü yaşayarak gördüm. Zorlu bir ders aldım. Düşmanı insan olarak görmeye başlarsan, karşılığında kendi topluluğun seni insanlıktan çıkarabiliyor/canavarlaştırabiliyor. Bana yapılan şey de buydu. Filmde ele alınan sorunları tartışmak yerine, bir çamur atma kampanyasında hedef haline getirildim.” sözleriyle ifade ediyor yaşadığı süreci.

Bundan sonraki sözleri ise daha dikkat

çekici. Her şeye rağmen bütün bu süreçte karşılaştığı en büyük zorluğun, filminin protesto edilmesi veya ana akım medyanın kendisine karşı takındığı tavır olmadığını belirtiyor. “Karşılaştığım en büyük zorluk, kendi önyargılarımdan arınmaktı. Görünen o ki bu çekimleri yaparken kendi şeytanımla da tanışmıştım. Bana doğru yaptığımı ve onların insanlık dışı olduğunu söyleyen şey düpedüz kendi egomdu.”

“Artık feminist olmadığım sır değil, ama belirtmeliyim ki anti-feminist de değilim. Bir erkek hakları savunucusu da değilim. Kadın haklarını hala destekliyorum ve artık erkek haklarını da önemsiyorum. Şuna inanıyorum ki, eğer cinsiyet eşitliğini gerçekten tartışacaksak, masaya bütün sesleri davet etmeliyiz. Gelgelelim şu anda bu yapılmıyor. Erkek grupları sürekli iftiraya uğruyor, yanlış bir biçimde nefret grupları olarak anılıyor ve sesleri sistematik bir biçimde kısıyor. Bu iki hareketten biri bütün cevapları biliyor mu? Hayır. Ne erkek hakları savunucuları kusursuz ne de feministler. Ancak, eğer bir grup susturuluyorsa, bu hepimiz için bir sorundur.”

Konuşmasının sonunda tavsiyesi şu oluyor: “Önyargılarınızdan vazgeçin ve hakikaten, açık fikirle ve samimiyetle dinlemeye başlayın. Bu bizim kendimizi ve diğer insanları daha iyi anlamamızı ve birbirimize merhamet hissetmemizi ve çözüm için birlikte çalışmamızı sağlayacaktır. Çünkü hepimiz aynı gemideyiz. Bunu yapmaya başladığımızda nihayet içten dışa doğru iyileşebiliriz. Ama bu mutlaka dinlemekle başlamalı.”

...

Kadınlar... Erkekler... İnsanlık ailesinin kurucu unsurları... Sahip oldukları özellikler ile hayatı kolaylaştırma ve güzelleştirme potansiyeline sahip insanlar başka bir ifadeyle. O halde 8 Martlar, 19 Kasımlar öncelikle insan olduğumuzu en çok hatırladığımız zamanlar olmalı. Tahsis edilen bu günleri ayırma, kamplaşma ve ötekileştirme değil; birbirini dinleme ve anlama vesilesi kılmalı vesse-lam.❖

“Daimî kemâlât ise daimî tezahür ister.”
(Bediüzzaman, Sözler)

Daimî Tecelli Vermek İstemeseydi, İsteme Duygusunu Vermezdi

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

Allah, Samed’dir, Ganiyyü-l-âlemîn’dir. O’nun zâtı hakkında ne ihtiyaç, ne de zorunluluk söz konusu olamaz. Allah’ın her sıfatı, her fiili ve her ismi sonsuz bir kemâle sahiptir. Allah, mükemmel bir güneş yaratmış gibi ondan faydalanabilecek mükemmel gözler de yaratmıştır. Cenâb-ı Hakk’ın ne güneşin ışık saçmasına, ne de gözün görmesine muhtaç olması düşünülemezceğine göre, bu yaratışlar hem kemâlinin tezahür etmesi, hem de muhtaç varlıklara bir ikram, bir ihsan olmaları içindir.

Ancak, özellikle akıl sahibi olan insanlar, kâinatta ve kendi varlıklarında tecelli eden bu kemâle hayran ve bu ihsanlara minnettar olduktan sonra, bir daha dirilmemek üzere yokluğa atılırlarsa, ne bu mükemmel sanatları seyir için, ne de bu hârika ihsanlara şükür için kalplerinde bir arzu kalmaz.

Bu durumda insana akıl verilmesi, bu

hârikaların seyrettirilmesi hem hikmetsiz ve israf olur, hem de yok olma korkusu insanı önce ümitsizliğe, sonra isyana ve küfre götürebilir.

İnsanın bu yaratılışı, ahiretin varlığına ayrı bir delildir. “Eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi.” hakikatince insana bu istidadın ve bu isteğin verilmesi ahiretin varlığını gösterir. Aksi halde, Cenâb-ı Hak insanları şükür ve ibadet için değil, (hâşâ) itiraz ve isyan için yaratmış gibi olur. Bu ise O’nun sonsuz rahmetine ve hikmetine de zittir.

“...İnsan, sevdiği ve kıymetini takdir ettiği bir Cemâl-i Mutlak’tan ebedî ayrılmaktan gelen derin yarasını; ancak ona adavetle, ondan küsmekle ve onu inkâr etmekle tedavi edebilir. İşte kâfirlerin Allah’ın düşmanı olması, bu noktadan ileri geliyor...”
(Bediüzzaman, Lem’alar) ❖

Hayalin İçinden Öyküler

Önemsiz Bir Ayrılık

HÜSEYİN BURAK UÇAR

Odamdaki çalışma masamın dayandığı duvarı süsleyen onca fotoğrafın içinde, gözüm o küçük kızın olduğu resme takıldı. Muhteşem bir manzaranın da olduğu bu resimde, yazlık dairemizin balkonundayım. Altı yaşındayım. Birkaç ay sonra ilkokula başlayacağım. Verdiğim poz ise liseli bir kıza ait. Asıl şimdi lisedeyim; fakat değil böyle bir poz vermeyi, zorunda kalmadıkça fotoğraf çekirtmeyi bile gereksiz buluyorum. O zaman o kadar dışa dönük, şimdi bu kadar içe dönük olmam da ilginç gerçekten.

Çocukluğumun okul öncesi dönemini çok hatırlamasam da, o zamanlardaki şirinliğimin ve çok bilmişliğimin aile sohbetlerinde uzun uzun yer almasından olsa gerek, hafızamda yer etmiş anılar da az değil. Çok konuşkan bir çocukmuşum ben. O kadar olmasa da şimdi de fena sayılmam. Okul öncesi yaşlarımda söylediğim yarım yamalak da olsa ilginç sözleri, sıra dışı soru ve cevapları, sırf bunun için ayırdığı bir deftere not etmiş babam—bu önemli diyalogları kayıt altına almak, tarihe not düşmek istedim diyor konu açılınca.

Bizimkilerin çocuk sevgisi üçüncü kız olma ma rağmen bende de eksilmeden devam etmiş. Doğumumun ilk aylarında kontrol için odasının önünde doktorumu beklerken, annem ve babamın benim üzerime titrediğini, sevgi gösterilerinde bulunduğunu gören biri, “İlk çocuğunuz galiba?” diye takılmış. Onlar da “Hayır üçüncü çocuğumuz” demişler. O kişi de “İlk kızınız o zaman?” diye sormuş. Onlar “Hayır üçüncü kızımız” deyince o kişi şaşkınlık içerisinde bizimkileri hem takdir hem tebrik etmiş.

Resme biraz daha dikkatle baktım. Bir an kendimi o etrafı camla çevrili balkonda altı yaşındaki halimle yan yana otururken buldum. Karşı sahile bakıyorum. Sağımda İzmit

Körfezine, solumda Adalara kadar uzanan çok geniş, muhteşem bir deniz ve dağ manzarası var. Dairemiz şehre tepeden bakan bir sitede ve bulunduğumuz apartmanın 5. katında. O kadar yüksekteyim ki; kuşlar önümüzden geçiyorlar ve bize selam vermek için, birkaç saniyelik de olsa kanat çırpmayı bırakıyorlar. Bilmediğim fakat kulağıma bildiklerimden daha hoş gelen şarkılar söylüyorlar. Sabah güneşi bir tepenin ardından yükseliyor ve ışıkları dokunduğu her şeye can katıyor. Akşamları bir renk gösterisi eşliğinde denize batışını da seyretmişim birçok kez. Ve uğruna battığı hilalin ve yıldızların seyrine de doyum olmazdı.

Evimizin önünde zeytin bahçeleri var. Sonrasında sahile kadar yerleşim yerleri geliyor. Çevresi ise bazen seyrek bazen sık ve çeşitli ağaçların olduğu ormanlık arazilerle çevrili. Yeşilin bütün tonları bu yerde buluşmuş, mavininkiler ise bu gökyüzünde. En iyi performansların sergilendiği büyük bir sahne gibi duran bu denize rengini veren de aynı gökyüzü.

Yelken sporları yapan bir grup çıkıyor sahneye. Hepsi beyaz renkte ve aynı büyüklükte. Bulduğumuz yerin sahile uzaklığı, onları önce denizin üstüne kurulumuş küçük beyaz çadırlara dönüştürüyor, daha sonra da beyaz kuğulara. Ve bir dans gösterisi başlıyor. Karşı sahilin ayrı bölgelerinden gelmekte olan yolcu vapurlarını fark ediyorum sonra. Hangisi önce varacak diye merak ediyorum. Sabiha Gökçen havalanından kalkan uçakların gösterisi ise ayrı bir seyirlik.

Babamın bu şehre, bu sahile ve bu manzaraya olan hayranlığını artık daha iyi anlı-

yorum. Ben de şimdi bu manzaraya kendimi öyle kaptırıyorum ki, yanı başımdaki küçük kızın güzelliğini ve yüzüne yansıyan hüznü fark etmekte gecikiyorum. O beni görmüyor elbette. Görebilseydi ve dertleşebilseydik çok güzel olurdu. Ona gelecek on yılda nelere dikkat etmesi gerektiği konusunda tavsiyeler verebilmeyi çok isterdim. Hak etmediği halde değer verdiklerimin ve hak ettikleri halde değer vermediklerimin listesini verirdim ona. Böylece daha az üzülür, daha çok mutlu olurdu.

Fakat bu küçük kızın şu andaki mutsuzluğunun sebebi neydi diye hafızamı yokladım. Yoksa Berrinle bir sorun mu yaşamıştı. Berrin karşı dairede oturan ailenin kızı, onun yani benim en sevdiğim arkadaşım. Onlar yaz-kış bu evde oturuyorlardı. Evet şimdi hatırladım. Annesi ve babası çok sık kavga ediyordu ve ayrılmaya karar vermişlerdi. Ablamlar konuşurken duymuştum, babasının alkol sorunu varmış. Berrin de annesi ile Çanakkale’deki anneannesinin yanına taşınacaktı ve bu yüzden çok üzülüyordu. Ben de Berrin’in durumuna çok üzülüyordum. Babasını çok sevdiğini biliyordum. Annesini de çok seviyordu elbette fakat babası onlarla Çanakkale’ye gitmeyecek, buradaki işinde çalışmaya devam edecekti.

Bir şey daha hatırladım. Onun yüzündeki bu hüznün çok önemli bir sebebi daha vardı. O yaz, Berrinler’le ilgili konu gündemdeyken, annem ve babam da yüksek sesli bir tartışma yaşamışlardı. Ben de uzun bir zaman, ya onlar da ayrılırlarsa, ya ben de babamdan ayrılmak zorunda kalırsam diye kötü düşünceler içerisinde kalıyordum, ağlamıştım gizli gizli. Bu dönem sanıyorum bende küçük bir travmaya neden oldu. Bunu şimdilerde daha iyi anlıyorum. İnsan bir acıyı yaşadığında onu bütünüyle yaşadığını sanıyor fakat o acının parçaları ömrünün her köşesine yayılıyor. Çocukluğu insanın anavatanıdır sözü gerçekten de çok doğru bir söz. Altı yaşındaki halimi teselli etmek,

Berrin’le şimdilik ayrılışlar bile arkadaşılıklarının devam edeceğini, annemle babamın ise ayrılmayacağını, buna şahit olduğumu ve onu her zaman çok seveceklerini söylemek istiyorum. Fakat bunu yapamadığım için, bugünlerin tesirinin—bu günkü kadar olmasa da—uzun yıllar devam edecek olmasına engel olamıyorum.

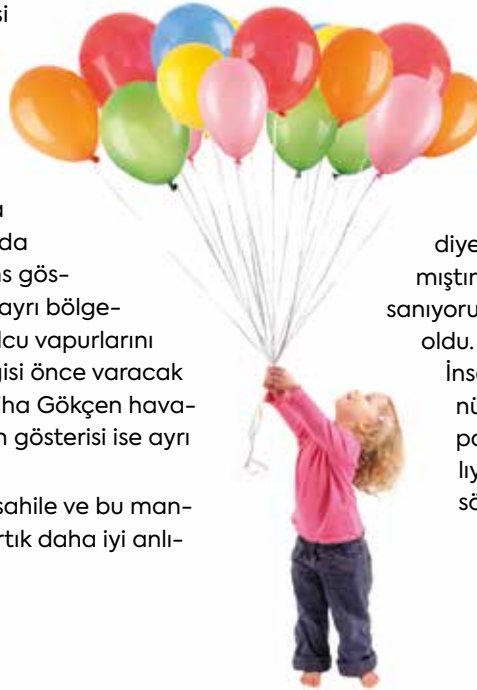
Manzaranın güzelliğini seyre dalıyorum tekrar. İnsanın dışındaki her şey bu kadar uyumlu, ahenkli ve güzelken, insanın sorun üretmek konusundaki ısrarını anlamakta zorlanıyorum.

Tam ben bunları düşünürken yerinden kalkıyor ve içeri giriyor, ben de arkasından gidiyorum. Bizimkiler bir telaş içerisinde. Bavullar hazırlanmış bile. Babamı salondaki camlara ilan gibi bir şey yapıştırırken görüyorum. Ablamlar da ona yardım ediyor. Sahibinden satılık ev ilan bunlar. Bir kardeşim daha olacağını öğrenince bu yazlık daireyi satmaya karar vermişti bizimkiler. Memleketteki, bize artık küçük gelen dairemizi de satarak daha büyük bir ev almakta niyetleri. Haklıydılar. Çünkü en küçük kardeşimiz Ömer de gelince altı kişilik dev bir çekirdek aile olacaktık.

O sırada mutfaktan annemin sesi duyuldu: — Haydi gelin, kahvaltı hazır. Patatesler soğumasın.

Annemin sesindeki bu sevgi tonu, en güzel manzaradan daha önemliydi küçük kız için. Onun derdi bu ev değildi. O hem Berrin’le ayrılacak olmalarına, hem Berrin’in babası ile ayrılacak olmasına, hem de aynı şeyin kendi başına gelme ihtimaline üzülüyordu. Kahvaltıda ayrılık zamanının geldiğinden ve bu evden ayrılmanın zor olacağından bahis açılınca, babamın, yine tarihe not düşmeye değer görüp kaydettiği, konunun herkes için kapanmasını sağlayan kısa ve öz bir konuşma yaptı küçük kız. Benim şu an bile takınamadığım o yetişkin bir insan edasını takınarak ve babamın gözlerinin içine bakarak şöyle söyledi:

— Bu evden ayrıldığımız için üzülmemize gerek yok bence. Yeter ki, hiçbirimiz ayrılmayalım birbirimizden.❖

Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır

El-Mabud ve Rabbu'l-âlemin İsminin Gösterdiği Tevafuklar

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

Evela, bu iki ismin açıklanmaya ihtiyaç duyduğu kısa izahlar yapmakta fayda mülâ-haza etmekteyiz.

İlk isim—delalet-i tazammuniye ile—*el-Mabud*'dur: Arapça lisanında ilah kelimesi hak ve bâtil olan mabutlara şamildir. El takısı almış “*el-Mabud*” kelimesi ise, yalnız hak Mabud manasına gelen “Allah” için kullanılır. Bu sebeple Allah lafza-i celali bütün kemal sıfatlarına cami olmakla beraber, özellikle hakiki mabudun “*el-Mabud*” ismini de tazammun eder. Bu hikmete binaen Kur'an-ı Hakîm'de bu ismin tecellilerinde önemli tevafuklar tezahür etmiştir.

İkinci isim—delalet-i iltizamiye ile—*Rabbu'l-âlemin*'dir. Yani Allah bütün âlemlerin rabbidir, bütün varlıkların yaratıcısıdır, bütün kâinatın idarecisidir, her şeyin terbiye edicisi ve yöneticisidir.

Tevhid-i Uluhiyet, Tevhid-i Rububiyet:

El-Mabud ismi tevhid-i uluhiyete bakar. “*Hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin*” (İsra, 17/44) mealindeki ayette ifade edildiği üzere, kâinattaki mevcut bütün varlık-

lar, Allah'ı tazim, takdis, tenzih, tesbih ederek yalnız Ona kulluk ediyor ve yalnız onu hakiki mabud olarak kabul ediyorlar.

Rabbu'l-âlemin ismi ise tevhid-i rububiyete bakar. Yani kâinatın yaratıcısı, idarecisi yalnız Allah'tır.

Bu iki isim arasında lüzum-u beyyin ile çok güçlü bir iltizam, bir dayanışma, bir kaynaşma vardır. Öyle ki birisinin varlığı diğerinin varlığını iktiza etmektedir. Birinin yokluğu diğerinin de yokluğunu gerektirmektedir. Bu nokta-i nazardan bakıldığında denilebilir ki, “Kâinatın rabbi olmayan bir varlık, onun hakiki Mabudu olamaz.”

“*Mülkün hepsi elinde tutan Allah yüceler yücesidir, O her şeye kadirdir*” (Mülk, 67/1) mealindeki ayet ve benzerlerinde ifade edildiği üzere, zerreden yıldızlara, atomdan galaksilere kadar bütün her şeyi yaratamayan hiçbir şeye hakiki ilah, gerçek mabud olamaz. Şu harikalar harikası kâinatı yaratan, istediği her şeyin üstesinden gelebilen, karşı konulmaz sonsuz bir kudret, bütün yönleriyle her şeyi kuşatan nihayetsiz bir ilim; her şeyi birçok amaç doğrultusunda yürüten ve hepsini

harika birer sanat tablosu halinde sergileyen, her şeyi kaplayan ve sarmalayan namütenahi bir hikmete sahip olmayan, yaratıcı olamaz. Saltanatında ortağı, veziri, naziri, yardımcısı bulunmayan, yegâne sultan olan bir varlıktan başkası bu kâinatı yaratamaz, idare edemez ve işletemez.

Tevhid-i Uluhiyet ve Tevhid-i Rububiyetin Tevafukları

Tevhid-i Uluhiyet ve Tevhid-i Rububiyet denilen iki tevhit çeşidinin ebced hesabıyla gösterdikleri tevafuk ortak paydası: 17 ve 29 sayılarıdır.

Allah'ın ibadet edilmeye, tapmaya layık yegâne ilah olduğunu gösteren Tevhid-i Uluhiyetin simgesi “*el-Mabud*” isminin ebced değeri:153=9x17'dir. 153 rakamı, ardışık sayı sistemine göre 1'den 17'ye kadarki sayıların da toplamıdır.

Allah'ın bütün varlıkların yegâne yaratıcısı, yöneticisi ve terbiyecisi olduğunu gösteren Tevhid-i Rububiyetin simgesi “*Rabbu'l-âlemin*” isminin ebced değeri ise, 435=15x29'dur. 435 rakamı aynı zamanda ardışık sayı sistemine göre 1'den 29'a kadarki sayıların da toplamıdır. Kur'an-ı Hakîm'de bu iki sayının hem iç içe hem ayrı ayrı gösterdiği tevafuklar birer i'caz parıltısı olduğunda şüphe yoktur. Bu tevafukları görüp anlayan herkesin bu kanaate iştirak etmesi ilmin ve akl-ı selimin muktezasıdır.

Evet, “*Tevafukat ise, ittifaka işarettir; ittifak ise, ittihadı emareddir, vahdete alâmettir; vahdet ise, tevhidi gösterir; tevhid ise, Kur'an'ın dört esasından en büyük esastır.*” (Mektubat, 381)

Bu İki İsmi İç İçe Olduğu Tevafuklar:

1) Kur'an-ı Kerim ayrı iki bölümden meydana gelmiştir.

Birinci bölümü meydana getiren gayr-ı mukattaat surelerin sayısı: 85=5x17'dir.

İkinci bölümü oluşturan mukattaat surelerinin sayısı ise: 29'dur.

2) Tarık suresinin sondan itibaren tertip numarası: 29'dur.

Bu surede “*el-Mabud*” isminin gösterdiği 17 sayısı ile “*Rabbu'l-âlemin*” isminin gösterdiği 29 sayısı ile iç içe olmasını sağlamaya yönelik

olarak surenin her tarafı 17 sayısı ile donatılmıştır. Şöyle ki:

a) Genel olarak Kur'an'da bu surenin başına kadar zikredilen önceki surelerin sayısı: 85=5x17'dir.

b) Bütün Kur'an'da yalnız bu surenin ayet sayısı: 17'dir.

c) Surenin bu 17. ayetinin, Kur'an'ın sonundan itibaren tertip numarası: 289=17x17'dir.

d) Surenin ismi ve ilk ayetinde yer alan “*el-Tarık*” kelimesinin ebced değeri (vasıl elifi hariç): 340=20x17'dir.

e) Surenin 17. ayetinin son kelimesi olan “*RUVEYDA*”nın ebced değeri: 221=13x17'dir.

f) Surenin barındırdığı kelime sayısı: 85=5x17'dir.

g) Sureyi meydana getiren harflerin sayısı: 255=15x17'dir.

ğ) Surenin 15, 16. ayetlerinde iki defa tekrar edilen ve özellikle vurgulanan ve (inkârcıların tuzaklarını bozan Allah'ın tedbiri) manasına gelen “*KEYD*” kelimesinin ebced değeri: 34=2x17'dir.

3) el-Beyyine suresinin sondan itibaren tertip numarası: 17'dir.

a) Bu surenin isminin ebced değeri: 493=29x17'dir.

b) Bu surede Hz. Muhammed (s.a.v) el-Beyyine (hüccet, burhan) olarak isimlendirilmiştir. Ve ilginçtir, Fetih suresinin 29. ayetinde zikredilen ve “*Muhammed Allah'ın Resulüdür*” mealindeki “*Muhammedu'r-Resulullah*” cümlesinin ebced değeri de 493=29x17'dir.

c) El takısı almamış “*Beyyine*” kelimesinin Kur'an'daki tekrar sayısı: 17'dir.

d) İsra suresinin ilk ayetinde günlük 17 rekât namazın farz kılındığı miraçtan söz edilmiştir. Kur'an'daki tertip numarası 17 olan bu surenin ilk ayetinin tertip sırası: 2030=70x29'dur.

e) Bu surenin bu ayetinde zikredilen “*Mescid-i Aksa*” kelimesi, (Mescid-i dirar hariç) Kur'an'da tekrar edilen Mescid kelimesinin 17'sidir.

f) Fâtır suresinin ismi olan “*Fâtır*” kelimesinin ebced değeri: 290=10x29'dur.

g) Bu surenin gayr-ı mukattaat sureler sistemine göre, tertip numarası: 17'dir.

ğ) Kur'an'da ebced değeri, 290=10x29 olan “*Kürsi*” kelimesi iki ayette geçmiştir. Biri:

Kürsî ayeti'nde, ki suredeki tertip numarası: 255=15x17'dir. Diğeri ise, Sad suresinin 34=2x17. ayetinde geçmektedir.

h) Bu 17 adet Beyyine kelimesinin tekrar edildiği 17 ayetten ikisinde aynı cümle tekrar edilmiştir: *“Rabbinden kendisine verilen bir beyyine/hüccet üzere olan kimse..”* manasına gelen *“E Femen kâne alâ beyyine-tin min Rabbih”* cümlesinin ebced değeri: 1102=38x29'dur. Bütün Kur'an'da yalnız iki yerde tekrar edilen bu cümlelerin ebced değeriyle ifade ettiği husus: Telaffuz olarak 17 demek olan *“Seb'ate aşere”* nin kodlanmış bir şifresidir. Bunun en büyük delili şudur: Beyyine kelimesinin Kur'an'daki tekrar sayısı: 17'dir. Söz konusu tekrar edilen cümlelerin ilk zikredildiği ayetin, Hud suresindeki tertip numarası: 17'dir. İkinci tekrarı Muhammed suresinin 14 numaralı ayetinde söz konusudur. Bu ayetteki Beyyine kelimesinin yaptığı tekrar sayısı: 17'dir.

Şimdi, *“On yedinin”* Arapça telaffuzu olan *“Seb'ate aşere”* nin kodunu gösteren, 17 adet beyyine kelimesinin bulunduğu 17 ayet grubunda, bir defa Hud suresinin 17 numaralı ayetinde, ikinci defa Muhammed suresindeki 17 tekrarının yapıldığı bir yerde zikredilen bir cümlelerin gizemli şifresi, Allâmu'l-Ğuyub olan Allah'ın sonsuz ilim ve hikmetine verilmezse, başka ne ile izah edilebilir?

El-Mabud İsmi Gösteren Tevafuklar:

Bilindiği üzere, Kur'an'ın (tevhid, nübüvvet, haşir, ve adaletle ibadet gibi) dört temel mak-satlarından biri adalet ve ibadettir. İbadetin en faziletlisi, en kapsamlısı namazdır. İman esaslarından sonra İslam'ın en büyük meselesi namazdır. Bu konuda İslam âlimlerinin ittifakı vardır. Bununla beraber, Kur'an'ın birçok ayetinde imandan sonra namaza yer verilmiştir. Örneğin; Bakara suresinin 3. ayetinde takva sahipleri, anlatılırken, *“Onların gayba iman eden ve namazlarını hakkıyla eda eden kimseler olduğu”* ifade edilmiştir ki, imandan hemen sonra ikinci sırada namaza yer verilmiştir. Bu da namazın imandan sonra ikinci mertebede önemli olduğunu göstermektedir.

Namaz ibadetinin tecellisine mazhar olduğu Allah'ın ismi ise *“el-Mabud”*dur. Bunun en büyük göstergesi ise bu ismin ebced değeri ile namaz ibadetinin fiilleri arasındaki harika

tevfuklardır. Bunları maddeler halinde şöyle sırlamak mümkündür:

1) Yukarıda zikredildiği üzere, el-Mabud isminin ebced değeri: 153=9x17'dir. Bu sayı aynı zamanda ardışık sayı sistemine göre 1'den 17'ye kadarki sayıların toplamıdır.

2) Kur'an-ı Hakîm'de günlük beş vakte uygun olarak—zamire bitişmeyen—salat (namaz) kelimesinin geçtiği beş ayetin tertip numarası: 17 ve katları olarak tespit edilmiştir. Bunlar (Bakara: 153, 238; Nisa: 102; Araf: 170; Lokman: 17) ayetleridir.

3) Bu konudaki ilk ayetin tertip numarası: 153'tür. Demek ki ilahi hikmet tarafından ön görülen dikkat çekici nokta, ilk defa *“el-Mabud”* isminin ebced değerine uygun bir ayetin tercih edilmesidir.

4) Bu beş ayet sisteminde son sırada yer verilen ayetin tertip numarası ise: 17'dir. İlginçtir bu ayetin bulunduğu Lokman suresinin tertip numarası ise, 31'dir. Böylece salat kelimesinin zikredildiği beşinci ayetin tertip numarası olan 17 ile, bu ayetin yer aldığı Lokman suresinin tertip numarası olan 31 sayısı ile bir araya getirilmesi, bu sistemdeki *“Salat”* kelimesinin ebced değeriyle bir tevafuk sağlamaya yöneliktir. Evet, *“SALAT”* kelimesinin ebced değeri: 527=31x17'dir.

5) Günlük beş vakit namazın Miraç'ta farz kılındığı ümmetin ittifakıyla sabittir. Miraç olayı iki basamakta gerçekleşmiştir. Birincisi: Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya yapılan seyahattir ki, buna *“İSRA”* denilir. İkincisi ise, Mescid-i Aksa'dan semaya, Sidretü'l-Müteha'ya yapılan seyahattir ki, buna Miraç adı verilmiştir. İsrâ olayı İsrâ suresinde zikredilmiştir. Miraç olayı ise, bir hikmete binaen ayette değil, sahih hadis kaynaklarında yer almıştır. Bununla beraber, Necm suresinin 1-18. ayetlerinde Miraç olayı detaylı sayılacak bir şekilde anlatılmıştır. Ancak Miraç kısmı, İsrâ kısmının bir devamı olduğundan ve Kur'an'da açıkça zikredildiğinden kaynaklarda *“Miraç ve İsrâ”* olaylarına, daha çok İsrâ unvanı verilmiştir. Açıklaması zorunlu olduğunu düşündüğümüz bu kısa bilgiyi verdikten sonra, 17 sayısı ile ilgili tevafukları saymaya devam edeceğiz:

a) İsrâ suresinin ilk yetinde günlük namazın farz kılındığı İsrâ-Miraç olayına yer verilmiş ve bu surenin Kur'an'daki tertip numarası, 17 ola-

rak tespit edilmiştir.

b) Miraç olayının ilk safhasının tahakkuk ettiği yer Mescid-i Aksa'dır. Bu ayette yer alan *“Mescid-i Aksa”* kelimesinin (Mescid sayılmayan dırrar mescidi hariç) Mescid kelimeleri arasında yaptığı tekrar sayısı: 17'dir.

c) İsrâ olayının tahakkuk ettiği yerin adı olan *“Beytü'l-Makdis”* kelimesinin ebced değeri (Vasıl elifi hariç): 646=37x17'dir.

6) Kur'an'ın 17. suresinde yer verilen “Mescid-i Aksa”yı Hz. Süleyman yapmıştır. Bu mescidi inşa ettiği zamanki yaşı: 17'dir.

a) Hz. Süleyman'ın isminin Kur'an'daki tekrar sayısı: 17'dir.

b) Hz. Süleyman Kur'an'daki peygamberlerin sıralamasında da tertip numarası: 17'dir. Kuran'da geçen 25 peygamberin adları şu şekildedir: 1-Hz. Âdem, 2-Hz. İdris, 3-Hz. Nuh, 4-Hz. Hûd, 5-Hz. Salih, 6- Hz. İbrahim, 7-Hz. İsmail, 8- Hz. Lût, 9-Hz. İshak, 10-Hz. Yakûb, 11-Hz. Yusuf, 12-Hz. Eyyûb, 13-Hz. Şuayb, 14-Hz. Musa, 15-Hz. Harun, 16-Hz. Davut, 17-Hz. Süleyman, 18-Hz. Zülkifl, 19-Hz. İlyas, 20-Hz. El-Yesâ, 21-Hz. Yunus, 22-Hz. Zekeriya, 23-Hz. Yahya, 24-Hz. İsa, 25-Hz. Muhammed (s.a.v).

c) Hz. Süleyman isminin ebced değeri: 221=13x17'dir.

d) On yedi defa tekrar edilen Süleyman kelimesinin geçtiği ayet numaraları şöyledir: *“Bakara: 102-102; Nisa: 163; Enam, 84; Enbiya: 78-79-81; Neml: 15-16-17-18-30-36-44; Sebe: 12; Sad: 30-34.”*

e) Süleyman isminin ilk iki defa geçtiği ayet numarası: Bakara: 102=6x17'dir. Onuncu tekrarının yapıldığı ayet numarası: Neml: 17'dir. On yedinci tekrarının yapıldığı ayet numarası: Sad: 34=2x17'dir.

7) Mescid-i Aksa'nın Gösterdiği Tevafuklar
Kader-i İlâhî, 17 rekât namazın ilk kiblesi ve İsrâ ile Mirac'ın vasıl hemzesi hükmünde olan Mescid-i Aksa'yı da 17 sayısı ile donatmıştır.

Şu hayret verici tabloya bakıp da Allah'ın sonsuz ilminin bir nevi olan kadere inanmak mümkün değil.

a) Bu mescidin asıl ismi *“Beytü'l-Makdis”*dir. Bu kelimenin matematik değeri (okunmayan vasıl hemzesi sayılmaz) 646=38x17'dir.

b) Hz. Süleyman (as) onu inşa etmeğe baş-

ladığı zamanki yaşı: 17'dir.

c) 17 yaşında Mescid-i Aksa'yı inşa etmeye başlayan Hz. Süleyman'ın ismi, Kur'an-ı Kerim'de tam 17 defa tekrarlanmıştır.

d) Mescid-i Aksa, günlük farz kılınan 17 rekât namazın kiblesi olarak—hicretten önce—devam ettiği ayların sayısı: 17'dir.

e) Hicretten sonra kible görevini devam ettirdiği ayların sayısı da: 17'dir.

f) Kudüs'le birlikte Mescid-i Aksa'nın Müslümanlar tarafından fethedildiği tarih yılı, Hicri: 17'dir.

8) Ayasofya Camii'nin Gösterdiği Tevafuklar:

a) Osmanlı İslam Devletinin kuruluş tarihi: 1299-1300'tür.

b) Ayasofya'nın camiye çevrildiği İstanbul fetih tarihi: 1453'tür. Yani, Osmanlı İslam Devletinin kuruluşundan 153 sene sonra Ayasofya cami olmuştur. Bu sayı 9x17 olduğu gibi, ardışık sayı sistemine göre 1'den 17'ye kadarki sayıların da toplamıdır.

c) Osmanlı İslam Devletinin kuruluşundan 153 sene sonra İstanbul fethedildiği gibi, Kilisenin Ayasofya Camiine çevrilmesi de (1 Haziran 1453) aynı yılın 153. gününe tevafuk etmiştir.

d) Bu tevafuk, açıkça gösteriyor ki, İstanbul fethinin en önemli simgesi Ayasofya Camii'dir. Çünkü bu tevafukların da işaret ettiği gibi Ayasofya'nın kiliseden camiye çevrilmesi, ebced değeri 153 olan *“el-Mabud”* isminin cazibesini gösteren bir tecellisidir.

Ayasofya'nın Önemi ve Bir Sırr-ı Hikmeti

Müslüman bakış açısına göre Ayasofya Camii'nin önemini anlatırken, özellikle bu konu üzerinde en fazla kafa yoran ve bir an önce cami olmasını isteyen asrın söz sahibi Bediüzzaman Said Nursi'nin ifadelerine başvuracağız. Müslümanların en güvenilir temsilcilerinden biri olan Bediüzzaman'ın bu konudaki mütalaaları Müslüman kamuoyu nezdinde büyük değer ifade edecektir. Bu perspektiften konuya bakarken, Ayasofya'nın kiliseden camiye, camiden müzeye ve müzelikten yeniden camiye dönüşmesinin barındırdığı değer ölçülerini gözler önüne sermeye gayret edecek ve *“hakkın hatırı âlidir, hiçbir hatıra feda edilmez”* düsturunu rehber edinmeye

çalışacağız:

1. İstanbul fethi sırasında Ayasofya'nın cami haline getirilmesinin anlamı:

-Ayasofya'nın cami haline getirilmesi, fetih simgesi olduğu gibi, 'Kilise'nin müstebit tahakkümünü ortadan kaldıran ve Kur'an'ın hürriyet abidesi olan hâkimiyetinin de bir belgesidir.

2. Ayasofya'nın 1934'te müzeye dönüştürülmesinin gerçek saiki:

-Fetihle birlikte kilisenin camiye tahvil edilmesi, Hıristiyanlık âleminin İslam âlemine boyun eğmesinin ve hem akla hem vicdana hükümlerini tevcih edip kabul ettiren Kur'an'ın istikbale hâkim olacağına bir sembolüdür.

Buna mukabil, camii'nin müzeye dönüştürülmesi, yeniden Haçlı kilisesinin İstanbul fethinden önceki konumuna yükselmesi ve yeniden tahakküm edecek bir pozisyon kazanmasının simgesi olmuştur.

3. Kur'an'da Ayasofya'nın kiliseden camiye çevrileceğine dair işaretler olduğu gibi, onun mabet kimliğinden uzaklaştırılacağına dair işaretler de vardır.

İlgili ayetlerin meali şöyledir: “Şüphesiz biz sana kevser/bitip tükenmez nimetler verdik” (Kevser, 108/1) mealindeki ayette Hz. Peygamber'e (s.a.v) dinî ve dünyevî fütuhatin ve hayırların lütfedildiğine vurgu yapılmıştır. Özet olarak hayr-ı kesir/pek çok hayır ve iyilikler ikram edilmiştir. “Öyleyse, Rabbin için namaz kıl!” (Kevser, 108/2) mealindeki ayette ise büyük hayırların ve fetihlerin şükürü olarak kulluk yapması ve kulluğun baş tacı olan namaz kılması emredilmiştir.

Bediüzzaman Said Nursî, Kevser suresindeki işaretleri—özetle—şöyle açıklamıştır:

a) Hayr-ı kesir/bol hayır ve iyilik manasına gelen “el-Kevser” kelimesinden önceki “k” zamiri Hz. Peygamber'e (s.a.v) aittir. “El-Kevser”den sonra gelen ve “öyleyse/o halde” anlamına gelen “f” harfi ise, kevser cümlesini bir sonraki namaz cümlesine bağlayan bir atif edatıdır. Dolayısıyla bu iki harfin de “el-Kevser” kelimesi ile yakın ilişkisi vardır. Bu sebeple ebced ve cifir ilmine göre bu üç kelimenin matematik değerleri birlikte değerlendirilir. Buna göre bunların toplam ebced değeri (K:20, el-Kevser:757, F:80): **857**'dir. Ki bu sayı İstanbul fethinin ve dolayısıyla

Ayasofya'nın cami olmasının Hicrî tarihidir.

b) “Öyleyse Rabbin için namaz kıl!” mealindeki “Fe sallî li Rabbike” cümlesinin ebced değeri: **482**'dir. Bu tevafuk Ayasofya'nın bir mabet/cami olarak 481-482 yıl hizmet vereceğine ve 1934 yılında yeniden mabet olmaktan çıkarılacağına işaret etmektedir (1934-1453= 481).

4. Ayasofya tekrar cami olacak:

Selahaddin Çelebi anlatıyor: “Üstad'ı ziyaretimin birinde Ayasofya hakkında düşüncelerimi sormuştum. ‘Keçeli, keçeli’ diye güldü. Sonra birden ciddileşerek ‘Ayasofya, Hıristiyanlığın, İslâmiyet'e devir ve tesliminin bir âbidesidir, bir simgesidir. Bunun için kilise iken cami olmuştur. Elbette tekrar camiye çevrilecektir’ dedi.” (Son Şahitler-1, s.119)

5. Bediüzzamanın devrin yetkililerine Ayasofya'yı tekrar camiye/aslı hüviyetine kavuşturmaları ile ilgili beyanları:

1950 yıllarında Demokrat iktidarına tavsiyesi şöyledir: “Ayasofya'yı tekrar camiye çeviriniz. Risale-i Nur'un serbestiyetini resmen ilân ediniz. Eğer bunları yaparsanız, biz de sizlere resmen dua etmeye karar vereceğiz.” (Son Şahitler-2, s.278)

“Ankara'ya bu defa geldiğimin mühim bir sebebi, İslâmiyet'e ciddî taraftar Dâhiliye Vekili Namık Gedik'i görmek ve İslâmiyet'in kahramanı olan Adnan Bey'e ve Tevfik İleri gibi mühim zâtlara bir hakikatı söylemektir ki:

Hem Demokrat'a Ezan-ı Muhammedî gibi (kutsî bir şeairi aslına irca etmek suretiyle) çok kuvvet vermek ve Risale-i Nur'un neşrine müsaadesi gibi çok taraftar olmak ve âlem-i İslâm'ı, hattâ bir kısım Hıristiyan Devletlerini de memnun etmek için, Ayasofya'yı müzahrefattan temizleyip ibadet mahalli yapmaktır. Ben ise; bu mesele için, otuz sene siyaseti terk ettiğim halde, bu nokta hatırı için Namık

Gedik'i görmek istedim ve geldim. Adnan Bey, Namık Gedik ve Tevfik İleri gibi zâtların hatırı için başka yere gitmedim.” (Emirdağ Lahikası-2, 236)

6. Bediüzzamanın gözünde Ayasofya'nın önemi:

“Hem bu kahraman milletin ebedî bir medar-ı şerefi ve Kur'an ve cihad hizmetinde dünyada pırlanta gibi pek büyük bir nişanı ve kılıçlarının pek büyük ve antika bir yadigârı olan Ayasofya Câmii'ni puthaneye ve Meşihat Dairesini kızların lisesine çeviren bir adamı sevmemek bir suç olması imkânı var mı?” (Şualar, 385)

“Ezan-ı Muhammedî'nin (asm) neşriyle onlar on derece kuvvet bulduğu gibi; Ayasofya'yı, beşyüz sene devam eden vaziyet-i kudsiyesine çevirmek ve halen İslâm'da çok hüsn-ü tesir yapan ve bu vatan ahalisine âlem-i İslâm'ın hüsn-ü teveccühünü kazandıran, yirmi sekiz sene mahkemelerin muzır cihetini bulamadıkları ve beş mahkeme de beraetine karar verdikleri Risale-i Nur'un resmen serbestisi ilân edilmeli ve bu yaraya bir nevi merhem vurmaldırlar. O vakit âlem-i İslâm'ın teveccühünü kazandıkları gibi, başkalarının zalimane kabahatları onlara yüklenmez fikrindeyim.” (Emirdağ Lahikası-2, 176).

7. Kur'an'ın işari yolla gösterdiği ihbar-ı gaybi nevinden bir mucizesi:

Bilindiği üzere, Kur'an'da Rum suresi, açık ve işari yolla Rumların/Bizanslıların mağlubiyetini haber vermektedir. En son mağlubiyeti

İstanbul'un fethi ile tahakkuk etmiştir. Çok harika bir tevafuktur ki:

a) İstanbul fethinin miladi olarak tarihi: 1453'tür.

b) Bu fethin ay olarak tarihi ise Mayıs 29'tur.

c) Rumların mağlubiyetini ilan eden Rum suresi Kur'an'ın 30. suresidir. Kendisinden önceki sure olan Ankebut suresi 29. sıradadır.

d) İstanbul fetih günü 29 olduğu gibi, Ankebut suresinin numarası da 29'dur.

e) Bu 29. sure Mekke'de inmiştir. 29. surenin son ayetinin sırası—Mekki mukattaat sistemine göre—1453'tür. Yani hem 29 Mayıs'ı hatırlatan, hem İstanbul fethinin miladi tarihini gösteren, hem de Rumların mağlubiyetini haber veren Rum suresine komşu olan Ankebut suresinin gösterdiği bu tevafuk açık ifadeye yakın gaybî bir işarettir. (Geniş bilgi için: Niyazi Beki, Bedir Zaferi, Kudüs ve İstanbul'un fethi, Alternatif düşünce yay., İstanbul, 2007)

8. BEDİ' isminin çok harika bir tevafuk ve ilahî takdirin âşikâr bir cilvesi:

Araştırmalarımızda gördüğümüz kadarıyla, Türkiye'de ve İslam âleminde Ayasofya'nın yeniden cami olmasını isteyen, her fırsatta eserlerinde ondan bahseden, onu İslam'ın ikbal ve istikbali için manevi bir sembol olarak değerlendiren—o tarihler içinde—Bediüzzaman kadar bu konuya eğilen yok gibidir. Risale-i Nur külliyyatında Ayasofya'nın ismi yaklaşık, 30-40 defa zikredilmiştir. Bu ihlas ve samimiyetin bir tezahürü olarak Ayasofya camii, BEDİ' kelimesinin ebced değeri olan 86 sene sonra camiye tekrar dönüştürülmüştür. Bu tevafuk hem Kur'an'ın işaretlerine mazhar olan Ayasofya'nın yeniden camiye çevrilmesinin simgesel değeri itibarıyla çok bedi'/harika bir olay olduğuna hem de Bediüzzaman'ın—özellikle Nur dairesinde—ismiyle adeta özdeşleşen ve bu sebeple Bedi ismine çağrışım yapan bir hadise olduğuna işaret etmektedir.

“Ne mümkün zulm ile bidad ile imha-yı hürriyet / Çalış idraki kaldır muktadirsın Âdemiyetten.”

Bu vesile ile Ayasofya Camiinin yaklaşık 500 senelik aslı kimliğine tekrar kavuşturulması maksadına matuf katkı sağlayan herkesi tebrik eder ve şükranlarımızı arz ederiz. Allah'a emanet olun! ❖

Cinayeti Aydınlatan Sessiz Tanıklar: **Böcekler** PROF. DR. FATİH SATIL

Olay yerine özenle çekilen o sarı şeridin arkasını merak etmeyen yoktur. Acaba olay yerinde hangi kanıtlar aranıyor ve nasıl aranıyor? İşte bu yazımızda, başlıkta yazmasak hiç tahmin edemeyeceğiniz biyolojik bir kanıttan bahsedeceğiz. Konu özellikle ölümlü vakalar olduğunda, hemen her zaman her yerde bulunan ve kendilerini dikkate alanlara asla yalan söylemeyen ve olayın gizeminin çözülmesine yardımcı olacak kanıtlar bulunmaktadır. Kim bunlar? Cevabı pek de tanıdık değil aslında. Bu tanıklar hiç kimsenin aklına gelmeyen böcekler.

Kazalarda, cinayetlerde ve fâili meçhul ölümlerde olay yerindeki kanıtlar kadar, ölüm yeri ve zamanının bilinmesi de adli yargılama açısından oldukça önemlidir.

Böcekler gibi eklembacaklıların kriminal araştırmalarda kullanılmasının en temel nedeni, cesedi en kısa sürede tespit edip bulan canlı türlerinden olmaları ve çürümenin her evresinde var olmaları ve bazı böcek türlerinin belli ortamlara ve yaşam alanlarına spesifik olmasıdır.

İnsan ya da hayvan öldükten sonra, cesetleri böcekler için büyük bir besin kaynağı olurlar. Cesedin farklı çürüme evresine bağlı olarak böcekler belli bir sırada cesede ulaşırlar. Bazı türler çürümekte olan cesedi besin olarak veya yumurtlama ortamı olarak kullanır, bazı türler direkt olarak cesede gelirken, bazı türler de diğer böceklerin oluşturduğu topluluklar üzerinden beslenmek üzere cesede gelirler. İşte tüm bunlar cesedin ölüm zamanını ve yerini tespit için ip ucu veren önemli kanıtlar olurlar.

ADLİ ENTOMOLOJİ

Böceklerin adli alanlarda kullanımı “adli entomoloji” (adli böcek bilimi) olarak bilinmektedir. Adli entomoloji, ölümden sonra geçen zamanın hesaplanması ve ölüm yeri-

nin belirlenmesinde adli tıp bilimine yardımcı olur. Adli entomologlar (böcek bilimciler), genellikle suç ile ilgili yeterli miktarda tıbbi delil bulunmadığı vakalarda, ilgili kanıtları yorumlamaya yardımcı olmak için böceklerin türleri, biyolojileri, davranışları ve ekolojileri ile ilgili bilgileri kullanmaktadır. Entomolojik deliller özellikle ölüm yeri tespitinde ve cesedin bir yerden başka yere taşınıp taşınmadığı hakkında önemli ipucu sağlar. Böceklerin, yumurta, larva, pupa ve ergin gibi farklı yaşam evrelerine sahip olması ve bu evrelerin farklı yerlerde, farklı zamanlarda ve cesedin farklı bölümlerinde görülmesi adli entomolojinin yoğunlaştığı noktalaradır.

TANIK BÖCEKLER

Her böceğin yaşadığı ortam farklıdır ve belli böceklerin belli ortamlarda yaşamaları tanı koydurucudur. Suda, karada, ormanda yaşayan böceklerin kendi ortamlarından başka bir ortamda bulunmaları, cesedin bir yerden bir başka yere taşındığını göstermesi açısından çok önemlidir. Bu bilgi bize ölümlün gerçekleştiği ya da gerçekleşmediği yer hakkında çok ciddi kanıtlar verecektir. Entomolojik verileri dikkatli analiz eden, bir adli entomolog, cinayet mahalli, cinayetin açık veya kapalı bir alanda işlenip işlenmediği, cesedin başka bir bölgeye nakledilip edilmediği hakkında fikir sahibi olabilir. Adli uygulamada, sineklerin yumurta veya larvalarının yaraya ölümden önce mi yoksa ölümden sonra mı bırakılmış olabileceğinin tespiti büyük önem taşımaktadır. Ceset üzerinde hiç böcek olmaması, kişinin çok soğuk bir yerde öldüğünü, aşırı bir şekilde yandığını veya kapalı bir konteynerde kaldığını düşündürür.

Demek ki “suçlular olay yerinde mutlaka bir iz bırakırlar” sözü boş bir söz değil.

İNSANI SUÇ VE GÜNAHLARDAN SAKINDIRAN ŞUUR

Bir insan tam bir iman ile Allah'ın kendisini her an her yerde gördüğünü düşünse ve buna bütün kalbiyle ve ruhuyla inansa, nefsin ve şeytanın elinde oyuncak olmayacak, kolay kolay bir suçta tevessül etmeyecek,

günah işlemeyecektir.

Kullardan kimsenin görmediği yerlerde bile istikamet üzere olmak, beşer nazarlarından uzak mahallerde dahi günahlardan ve yasaklardan sakınmak, ancak “Allah beni her an ve her yerde görüyor” şuuru içerisinde olmakla mümkündür.

Allah Teâlâ'nın her zaman ve her yerde bizimle beraber olduğu hakikati, insanı bir taraftan ürpertirken, diğer taraftan da huzura kavuşturur. Rabbimiz bir âyet-i kerîmede kulları ile daima beraber olduğunu şöyle beyan ediyor: “Görmez misin ki Allah göklerde ne var, yerde ne varsa bilir? Bir araya gelip gizlice fısıldaşan üç kişinin dördüncüleri mutlaka O dur. Beş kişi gizli konuşsa altıncıları mutlaka O dur. Bundan ister daha az ister daha çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar, mutlaka O, kendileriyle beraberdir. Sonra kıyâmet günü yapmış oldukları işleri onlara tek tek bildirecek (dilerse karşılığını da verecek) tir. Şüphesiz ki Allah her şeyi hakkıyla bilir.” (el-Mücâdele, 7)❖

Fen Dersleri Nasıl Ahlak Dersi Haline Gelir?

PROF. DR. OSMAN ÇAKMAK

Yeni öğretim yılına girerken Bakanlık yeni düzenlemeler yaptı. Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan son düzenlemeler yeni dönüşümün kapısını aralayabilir mi? Liselerde sınıf tekrarı, devamsızlık, açık öğretime geçiş ve okullarda cep telefonu kullanımına ilişkin düzenlemeler, okul eğitiminin ciddiyet kazanmasında önemli adımlar olabilir. Keza ilkokullarda sınavların kaldırılması da önemli bir adım görünüyor.

Peki eksik kalan var mı? Bu yapılanlar temelleri çürük binada yapılan restorasyonlar olarak kalmaması için asıl reform teşebbüslerine geçilmeli. Bilimde inanç-iman ve aşk olmadıkça, bilgide derinleşmek ve bilimi ideal haline getirmek ve böylece büyük buluşlar yapmak ve ilmi memleket ve insanımız yararına kullanmak mümkün olmamaktadır. Örneğin konuyu fen bilimleri açısından ele alırsak, bilim dini hakikatleri daha iyi anlama aracı olup, dini inanışların zenginleşmesi ve bakış açısının genişletilmesinde en büyük bir imkanı

sunar.

Fen eğitiminin temel bir gayesi, insanı aldığı eğitim sonucunda kendisi için yaratıldığı ve tasarlandığı belli olan tabiatı doğru anlamayı sağlamasıdır. Bu noktada din ile bilim ya da felsefeyi ayrı düşünmek yanlıştır. Fen bilimleri Allah'ı ve inanca ait gerçekleri tanımanın aracı olduğu zaman, o bilim, imana dönüşecek ve kutsal bir nitelik kazanacaktır. Aksi halde seküler hurafeleri hangi güzel ve özel yöntemlerle öğretirsek öğretelim değişen bir şey olmayacaktır.

Bu iman ve aşkı sağlamak için yapılması gereken nedir peki? Öncelikle ders kitaplarını dünyevilik/menfaat ve materyalist anlayışın işgalinden kurtaracak çabaların içine girilmesi ve öğrenciye ideal/kültür aşılacak şekilde bir muhtevanın kazandırılmasıdır. Dahası bilgi ve sınav meselesi olarak yürütülen eğitimi medeniyet düzlemine alınmasıdır.

En başta yapılması gereken ise derslerin öğrencinin imanını ve ahlakını çalan, inancından eden ideolojik muhtevadan kurtarmaktır. Bunun için de fen bilimleri bağlamında söyleyecek olursak bilimsel bir disiplin içinde, kainat üzerindeki ilahî tasarrufu göstererek başta fen bilimleri olmak üzere ders kitapları yeniden yazılmalıdır.

...

Ders kitaplarında tabiat olayları anlatırken Allah'ı ve dini değerleri olaylara dahil edilmesine laiklik adına karşı çıkılacağı düşünülebilir.

Hangi dinden ve inançtan olursa olsun herkesin ortak rehber alacağı hakikatler tabiatta bulunuyor. Tabiat/fenler hepimizin ortak olarak rehber alacağı kitaptır. Hangi dinden ve inançtan olursa olsun ortak yol bilimsel metotlardır. Bilimsel gerçeklere karşı kimsenin karşı olma lüksü yoktur.

Asıl tabiat gerçeklerini fen dersleri nazara vermiyorsa, bilim yolunu şaşırılmış dinsizliğe ve ateizme alet ediliyor demektir.

Yardımlaşma/inayet, hayat ve diriltme, rızık/beslenme, mükemmele gidiş/tekamül, güzelleştirme, düzenlilik/nizam, adalet, denge, temizlik, iktisat/israfsızlık, hikmet ve gaye, sanat/tasarım.. vd gerçekler, bizi sürekli ilgilendiren asıl tabiat gerçekleridir. Fen bilimlerinin asıl konularıdır.

Diğer taraftan güzel ahlakı örnekler üzerinden daha iyi öğretebiliyorsunuz. Ancak ne varki güzel ahlakın yansımaları olan bu ilahi tasarruflar ders kitaplarından çıkarılmıştır. Fen ders kitaplarının değerleri ve yüksek ahlaka da rehber olması için bu konular fen bilimlerinin içinde yer almalıdır.

Bilim tabiatteki olayları ve nesnelere Yaratıcısından kaçırarak hırsız konumuna düşmüşse bunu açık açık ilan etmeliyiz. Tesadüf ve tabiat gibi yalancı ve yanlış ilahlara (hırsızlara) verilmesi karşısında, esasen hangi dinden olursa olsun her insanın rahatsız olması gerekir. Ateistler hariç kalabilir. Çünkü onlar zaten bilimle ve gerçeklikle bağını koparmış, yalana mahkum hale gelmiş görünüyorlar.

Kainattaki birliği ve Yaratıcının birliğini,

fizik ötesi gerçeklikleri görmek ve oradan Yaratıcı'ya ulaşmak insan fitratının en büyük gayesidir. İnsan fitratı her zaman gerçeği aramaktadır. İman, insan tabiatının su ve hava gibi ihtiyacıdır.

Bir kere bilimsel düşünce ideolojik davranmaktan kaçınmayı gerektirir; eserleri ile açıkça kendini belli eden bir iradeye, hikmetli yapılaşa ve gözlenen tasarım ve denge gerçeğine dikkat çekilmesinden, sadece bilimi dinsizliğe alet etmeye çalışan çevreler rahatsız olabilir.

Fen eğitiminin insanımızın inanç değerleri ile çelişen yapı arzetmesi öğrenciyi ikilem içinde bırakmaktadır. Bu durum, şüphesiz şizofrenik ve hasta bir kimliğin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Üstelik tabiat olaylarında gözlenen hikmetli ve sanatlı yapılaşa ile gayeli hareketlerin nazara verilmeyişi, öğrencinin derslere karşı ilgisizliğinin de bir kaynağı olmaktadır.

Fen eğitiminin doğru verilmesi ve ideolojiden kurtulması ile öğrenci tabiatteki muhteşem düzeni ve harika tasarımları farkettilerçe hayret duyguları içinde kalacak; öğrenmeye karşı açlığı ve merakı daha da artacaktır. Dahası, doğadaki hassas mekanizmaların ve düzenin ileri düzeyde fark edilmesi; bunlara karşı takdir ve saygı duygularını geliştirecektir. Şüphesiz bu farkındalık, tüm canlı ve cansız varlıkları ile ekolojik dengenin ve çevrenin korunması için bize emanet edilmiş olduğu gerçeğinin daha iyi fark edilmesini sağlayacaktır. Güzel ahlak gibi, çevrecilik, merhamet ve sevgi duygularının ve farkındalıkların artmasında, doğru bir fen eğitiminin büyük katkısı olacaktır.

TABIAT, AHLAK VE DEĞERLER KİTABIDIR

Rüzgarın esişinden, dünyanın dönüşüne, kalbin atışından tutun da azalarımızın şekillerinden büyüklüklerine kadar her şey ölçülü ve dengeli. Başıboş bir hareket yok. Karmaşa değil nizam hâkim. Tabiatın verdiği en büyük dersin dürüstlük olduğunu söyleyebiliriz. Tabiatta, yanlış yapılan, yarım bırakılan ve insanı

aldatan bir icraat göremezsiniz.

Tabiat her daim dürüstlük dersi verdiği gibi, temiz ve düzenli hali ile sürekli temizlik ve düzen dersi veriyor. Yattığın, oturduğun, iş yaptığın yeri temiz tutacaksın. Etrafı dağınık bırakamazsın. Çevreni kirletemezsin diyor. Tabiatındaki temizlik ve düzen kanunu bunu söylüyor. Anayasaya uyduğun gibi tabiatın yasalarına da uyacaksın. Yardımlaşma ve işbirliği var. İsrâf yok. İktisat düsturu hükmediyor. Denge/adalet yasaları hâkim.

Ağaçlar bir anda büyümmezler, yaprak ve çiçekler de bir anda çıkmazlar. “Tedriç kanunu” hükmediyor, yani her şey birden bire değil safhalardan geçerek son şekline geliyor. Tedriç ve tekâmül kanunu bize hangi dersi veriyor peki? İşlerinde acele etmeyeceksin. Sebeplere tam riayet ettikten sonra neticeyi sabırla bekleyeceksin diyor.

Kâinatındaki bu tekâmül kanunu ise bize şu dersi veriyor: Sen yerinde sayıp durursan dersine çalışmayan öğrenci durumuna düşersin.

İnsan bu kâinatın meyvesi olduğuna göre, bu meyvenin kendi ağacına ters düşmemesi,

ondan ayrı bir yol takip etmemesi lazım.

Çekirdekler açılıp büyürken, fidanlar ağaç olmaya doğru yürürken, yumurtalar kuş olup uçmaya çabalarlarken sen yerinde sayamazsın. Ama ölçüyü de kaçırp ruhunun ve kalbinin kaldıramayacağı yükleri sırtına alamazsın. Nasıl aşırı ses kulağa, aşırı ışık göze zarar veriyorsa, aşırı yemek mideye yük oluyor. Aynı şekilde ruhu da yanlış fikirler, yanlış muhabbetler, kin, haset, düşmanlık, riya gibi aşırılıklar

yoruyor ve yıpratıyor. Hasta yapıyor...

Duygularına sınır konulmaması gösteriyor ki, insanın asli görevi tabiatındaki sınırlara bakarak normal sınırlar içinde kalmayı öğrenmektir. Tabiatındaki denge insanın davranışlarında da dengeli ve âdil olmasının gerekliliğini söylüyor.

Tabiatında ‘her şeyi yerli yerine koymak ve her hak sahibine hakkını vermekle’ adalet eden Allah’ı tanıyan insan zulüm davranışlarından uzak durur. İnsan ilâhî bir ihsan olarak verilen bütün organlarını, akıl, kalb, hayal, hafıza gibi manevî cihazlarını, sevgisini, korkusunu ve daha nice hislerini yaratılış gayelerinde kullanmak gerektiğini anlar. Aklını başkalarını aldatmaya ve onlara haksızlık etmeye yormaz. Aklını ilim tahsiline ve faydalı işlere yönlendirir. Duygularını olduğu kadar maddî imkânlarını da adalet üzere kullanmaya, israftan sakınmaya çalışır.

Görüldüğü gibi insanın hem kainatı ve hem de kendisini fenler yolu ile keşfetmek, doğru hayatı ve hayatın gerçeklerini bulmada insana rehberlik edecektir.

Kendilerine akıl ve fikir verilmeyen hayvanlara böyle görevlerin verilmediği anlıyoruz. Onlar programlanmış robota benziyorlar. İrade bahşedilen bizler ise tabiatı bakarak fabrika ayarlarına dönebiliyoruz.

...

Tabiatındaki kanun ve nizamlar, Kur’an gibi trafik işaretleri görevi yapıyor. Ahlakî değerlere ayna oluyorlar. Tabiatından ders alarak, organlarımızı fabrika ayarlarında muhafaza edebiliriz.

Modernlik kisvesi altında giren kapitalist yapı ise sana fitrî olmayan gıdaları, fitri olmayan zevkleri ve fitri olmayan alışkanlıkları dayatmaya çalışıyor. İnsanın fabrika ayarları ile oynuyor. Mesela haram yiyecek ve içeceklerden sakınılmasını istemiyor, bilakis teşvik ediyor. Nefsin arzuları, desinler veya demesinler tutkusunun önünü açıyor; insanı bilerek zarara sokuyor.

Evet “fitrat, fitrî ve lâıyk olmayan şeyi reddeder, atar.” O yüzden tabiatından ve Kuran’dan

ders alamayan günümüzün modern insanı fabrika ayarlarını bozduğundan huzursuz. Doğal olmayan fikir ve zevkler içinde bulunmuş vaziyette.

İNSAN ÖNCE TABİAT KİTABININ OKURU HALİNE GELMELİ

Özetle, insanın doğru ahlakî ve insani değerleri bulmasının en başta gelen bir yolu tabiat kitabının doğru okunması olduğunu söyleyebiliriz... İnsan çevresinde cereyan eden olayları; muhteşem düzeni ve harika tasarımları, ilahi nimetleri ve güzelliği farkettikçe hayret duyguları içinde kalır; öğrenmeye karşı açlığı ve merakı daha da artar. Doğadaki hassas mekanizmaları ve düzeni ileri düzeyde fark eden insanda takdir, tefekkür, hürmet, şefkat/merhamet ve şükür duyguları gelişecektir.

Kainat kitabının doğru okunması, ekolojik dengenin korunması/çevrecilik, canlılara değer verme ve onları koruma şuurunun gelişmesini de teşvik edecektir. Tabiatın, içindekilerle birlikte bize emanet edilmiş olduğu gerçeği daha iyi fark edildiğinde; insanın tabiatla ve evrenle kucaklaşması sağlanacaktır.

Bunun şartı, kainat kitabında yansıyan hakikatleri, fen bilimlerinin konuları haline getirmekten geçiyor. Düzen ve terbiye, sanat ve tasarım, temizlik ve israfsızlık/iktisat, faaliyet ve yardımlaşma, şefkat ve merhamet, iktisat ve adalet... bu hakikatlerden bazılarını teşkil ediyor.

Kainat kitabının okuru haline gelmek insana sanat gözlüğü takacak ve sanatı takdir eden konuma çıkaracaktır. Estetik duyguları gelişecek ve insan güzel ahlakî öğrenecektir.

Okullarımızda fen dersleri sınav odaklı olması; yani hikmet ve hakikat ekseninden uzak olması ile kaybımız çok büyüktür. Öğrenciler hem “bilimsel bilgi” ile buluşmamakta; hem de tabiat kitabındaki, güzel ahlâkın esası olan hakikatlerle tanışmamaktadır. ❖

HAZIR CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

DAHA GERÇEKÇİ

Hintli baba ve oğlu fotoğraf çektiriyorlardı. Fotoğrafçı çocuğa, elini sandalyede oturan babasının omuzuna koymasını tavsiye edince babası cevabı yapıştırdı:

“Resmin daha gerçekçi olmasını istiyorsanız, elini cebime soksun daha iyi.”

SIR SAKLAMAYI BİLİR MİSİN?

Yavuz Sultan Selim de diğer padişahlar gibi, devlet sırrı olarak, sefer hazırlıklarını gizli tutardı. Bir keresinde, vezirlerinden birisi ısrarla seferin yapılacağı ülkeyi öğrenmek isteyince, Yavuz Selim ona:

“Sen sır saklamasını bilir misin?” diye sordu.

Vezir, padişahın sırrı öğreneceği ümidiyle hemen:

“Evet Hünkârım, bilirim!..” diye karşılık verince, Yavuz Sultan Selim şu cevabı verdi:

“Ben de bilirim!..”

KRALA KONSER

Ünlü bir müzisyen Fransız kralın huzurunda konser veriyordu. Bir ara yanındakine eğilen kral, yüksek sesle konuşmaya başlayınca, piyanist çalmayı bıraktı. Neden sonra bunu fark eden kral, müzisyene döndü:

“Niye durdunuz?”

Piyanist, eleştirisini çok zekice yaptı:

“Kral konuşurken, herkes susar...”❖

“Ozon Perdesi” Mucizesi

PROF. DR. MUSTAFA NUTKU

Çağımızda dünya gündeminin en mühim meselelerinden bir kısmı da çevre meseleleridir. Ülkemizde de “Çevre Koruması” mevzuuna verilen önemin sonucu olarak, hükümet kabinemizde yıllardır “Çevre Bakanlığı” ve çok sayıdaki üniversitelerimizde de “Çevre Mühendisliği” eğitimi veren bölümler bulunmaktadır.

“Çevre kirlenmesi ve tabiatın tahribinin” ilk defa ateşin yakılması ile başladığı söylenebilir. Fakat, ancak 1869 yılında ABD’deki Massachusetts Halk Sağlığı Komitesi’nin bildirisi, İslâm dini haricindeki insanların, çevre meselelerinin dünyayı tehdit eder boyutlara geldiğinin ilk mühim bilimsel uyarısı niteliğindedir.

1972 yılındaki çevre korumasıyla ilgili BM konferansından onbeş asır önce nâzil olmuş Kur’an âyetleri ve Peygamberimiz’in (asm) Hadisleri “Çevre Koruması”na da çok dikkat çekmiş ve İslâm dininde “Âyet ve Hadislerin ışığında Çevre Ahlakı” da geniş şekilde yer almıştır. Çünkü, “Çevre, Âdemoğluna ruh üfürülüp beden elbisesi giydirildikten sonra ona takdim edilen bir emanet; çevre, büyük bir insan, insan ise büyük bir çevredir.”

Allah’ın güzel isimlerinden bir kısmı doğrudan veya dolaylı olarak çevre ile ilgilidir. Bunlardan yedi tanesi: Kayyum, Adl, Hakîm, Kudûs, Muhsin, Bâri, Muhsit’tir.

Günümüzde “çevre meseleleri” büyük ölçüde, sanayileşme ve ona bağlı düzensiz şehirleşmeden kaynaklanmaktadır. Çevrenin korunması için alınabilecek tedbirlerin temelinde temizlik ve israfsızlık bulunmaktadır. Kur’an tefsirlerinde ve hadislerde temizlik üzerinde önemle durulmaktadır. “Şüphesiz ki Allah çok tevbe edenleri sever. Çok temizlenenleri de sever.” (Bakara, 2/222) mealindeki Kur’an âyetinde: “Allah’ın sevdikleri” olarak önce “çok tevbe edenlerden” ve daha sonra da “çok temizlenenlerden” bahsedilmesi ile, maddî temizlikten başka, tevbe ile yapılan manevî temizliğin önemine de dikkat çekilmektedir.

Buna göre, “Hakikî Çevrecilik”, asıl kirlilik olan “manevî kirliliğe” karşı olmayı ve buna tedbir almayı da ihmal etmeyen; hatta “temizliğin manevî yönüne” daha fazla ehemmiyet veren çevreciliktir.

Peygamberimizin “Temizlik imandandır.”

hadisinde bahsedilen temizliğin, “maddî boyutu” yanında, tevbe ile yapılan “manevî boyutu” da gözden uzak tutulmama- lı; “manevî temizlik” de ihmal edilmemelidir!..

Çevre meseleleri çok genişler: Küresel ısınma, orman tahribatı, toprak erozyonu ve çölleşme, ozon perdesinin delinmesi ve bu deliğin büyümesi, meraların azalması, göller ve akarsuların kirlenmesi, katı atıkların birikmesi, büyük şehirlerin havasının kirlenmesi, elektromanyetik kirlenme, radyoaktif kirlenme, gürültü kirliliği vd, “çevre meseleleriyle ilgili” olarak üzerlerinde ayrı ayrı durulabilecek konulardır.

Bugün dünyanın karşı karşıya bulunduğu çevre meselelerinin en mühimleri:

- 1- Küresel ısınma,
- 2- Ozon perdesindeki deliğin büyümesi olarak ifade edilmektedir.

Küresel ısınmadan, son zamanlarda medyada çok bahsediliyor; fakat en önemli çevre konusu olan ozon perdesi (ozon tabakası) ve bunun tahribi ile alakalı hiç bahsedilmiyor!..

...

Üzerinde yaşadığımız dünyanın atmosferi, okyanusları ve 17 km derinliğe kadar katı yer kısmını içine alan katmana “Yer kabuğu” denilir. Yer kabuğunda en bol bulunan element oksijendir ve kütle bakımından yer kabuğundaki miktarı %49,5 oranındadır. Oksijen, yer kabuğunda çeşitli maden filizlerinde, bitkilerde, hayvanlarda, insanlarda, suda ve atmosferde bulunur. Oksijenin serbest halde bulunuşu genelde iki atomlu molekül: O₂ halindedir. Oksijen atomlarından üç tanesinin meydana getirdiği O₃ molekül yapısındaki maddeye, “ozon” adı verilir.

Ozon, oksijenin allotropu; fiziksel hali farklı bir şeklidir. İki atomlu oksijen moleküllerine kâfi enerji verilirse, üç atomlu ozon molekülleri meydana gelir:

Oksijen atmosferde hacim bakımından %20, kütle bakımından ise %21 oranında bulunurken, onun allotropu olan ozonun atmosferdeki ortalama miktarı hacim baki-

mından %0,02 ppm (milyonda kısım)dir; yani oksijenin on milyarda biri kadardır.

Ozon, oksijenden daha kuvvetli yükseltgen (oksitleyici) olduğundan, yeryüzünde bulunması canlılar için çok zararlıdır!..

Yeryüzünde çok az olan ozon konsantrasyonu 30 km yüksekliğe kadar artar; atmosferin stratosfer kısmında yerden 30 km yükseklikte, ozon konsantrasyonu atmosferdeki ortalama konsantrasyonunun 10 misli kadar bir miktara (%0,2 ppm) ulaşır. Atmosferin 30 km’den daha yukarısına çıktığında ise, ozon konsantrasyonu gittikçe azalır ve 80 km yükseklikten sonra atmosferde ozona rastlanmaz.

Ozonun yerden 30 km yükseklikteki stratosferde %0,2 ppm konsantrasyonunda en yoğun şekliyle bulunmasına, “atmosferdeki ozon perdesi” denilir. Yeryüzündeki canlıları güneşin yüksek enerjili ışınlarından koruma fonksiyonu gören bu “ozon perdesi”, yeryüzündeki canlılar için çok lüzumlu ve faydalıdır. Çünkü atmosferdeki bu “ozon perdesi”, güneşten gelen ve canlılar için çok zararlı olan UV (ultraviyole) ışınlarını süzer ve yeryüzüne inmesini önler.

Güneşten gelen UV ışınları atmosferdeki “ozon perdesi”yle %99 oranında tutulmasa, canlı-cansız tabiatı çok kötü hadiseler olur. Bunların insanda ilk görüleni, cilt kanserlerinde artıştır. Daha ileri safhada, yüksek enerjili ışınlar canlı yapısının moleküllerinde bulunan C-H ve O-H kimyasal bağlarını koparır. Bu kimyasal bağların kopması ise, canlılığın yok olması demektir!..

“Ozon gazı perdesi” ile alakalı olarak düşünülmesi ve gerekenlerin söylenmesi ihmal edilen çok mühim bir husus; yeryüzünde canlı-cansız tabiatı zararlı çok aktif bir oksitleyici olan ozon gazının, 120 km kalınlıktaki atmosferde bahsettiğimiz bu dağılımının, onun moleküllerinin kendi kararları ve

tercihleriyle, tesadüfen, kendi kendine veya tabiatın eseri(?) olarak böyle rahmetli ve hikmetli neticeler meydana getirecek şekilde olmasının imkânsızlığıdır!..

Çünkü, kimya ve diğer fen kitaplarında, hidrojenin atmosferin üst tabakalarındaki konsantrasyonunun nispeten fazla oluşu, onun “bağıl molekül ağırlığının küçük olması” (2g) ile açıklanmaktadır; fakat “bağıl molekül ağırlığı” hidrojen molekülünün 24 misli (48g) olan ozon moleküllerinin—aynı sebebe dayalı olarak—atmosferin yeryüzüne yakın kısmında en yüksek konsantrasyonda bulunmaları gerekirken, yukarıda bahsettiğimiz gibi, yeryüzüne yakın atmosferde çok az bulunup 30 km yüksekte bir “ozon perdesi” teşkil edecek tarzda “mucizevi bir konsantrasyon dağılımı” göstermelerinin sebebine dair hiçbir açıklamaya rastlanmaz!..

Halbuki, dünya atmosferindeki “ozon perdesi”, tabiatdaki sebepler nizamından biri olan “Gravitasyon (çekim) kanunu”na tam uymayan ve insanda hayret uyandıran bu olağanüstü özelliğiyle, üzerinde mutlaka önemle durup düşünmeyi gerektirmektedir!..

Dünya atmosferindeki “ozon perdesi”, kimya vd fen bilgisi kitaplarında bahsedilenlerden başka, hayat boyu imtihanımızın olduğu bu imtihan dünyasındaki sebepler perdelerinden biri olarak, acaba aklımızın nazarında aynı zamanda neyi perdelemekte ve bize neyi göstermektedir?

Âlemlerin Yaraticısı olan Allah, kelâmı olan Kur’ân-ı Kerim’de (meal) şöyle buyurmaktadır:

“O (Allah), biri diğeri ile tam uyum içinde olan yedi gök yaratmıştır. O Rahmân’ın yarattığında hiçbir nizamsızlık göremezsin! Haydi gözünü çevir de bir bak, bir eksiklik görebiliyor musun? Sonra gözünü birkaç kere daha çevir tekrar tekrar bak! Gözün sana, güçsüz ve yorgun bir halde dönecektir.” (Mülk Sûresi, 67/3-4)

Bu âyetlere ve onların Kur’ân-ı Kerim’deki benzeri diğer âyetlere uyararak, sadece gözleriyle veya teleskoplarla değil; onlardan biri olarak bahsettiğimiz “ozon perdesiyle ilgili vd bilimsel gerçeklerle” göklere bakan insanların, “aslında en mühim olarak acaba neyi görmeleri” gerekmektedir?

...
“Evet, izzet ve azamet isterler ki; esbâb pededâr-ı dest-i kudret ola, aklın nazarında. Tevhîd ve ehadiyet isterler ki; esbâb ellerini çeksınler, tesir-i hakikîden...” (Risale-i Nur Külliyyâtı, 11. Mesele) ❖

Yaklaşık 1300-1400 gram gelen ve 100 milyar nörondan (sinir hücresi) teşekkül eden insan beyni, iki yarım küreden meydana gelmiştir. Bu sağ ve sol yarım küreler tamamen aynı yapıya sahip olsalar ve normal şartlar altında birbirleriyle sürekli iletişim halinde olsalar bile, farklı işlevleri barındırırlar. Bazı araştırmacılar, ellerinde yeterli delil olmasa da, sol beynin mantık, düşünce ve kavramlarla ilgili olduğunu; sağ beynin ise duygu ve sezgisel düşünüşün ikamet ettiği yer olduğunu iddia ederler.

İşte beynin bu iki yarım küresi milyarlarca sinir teliyle (korpus kallozum adı verilen bir köprüyle) birbirine bağlanmıştır. Korpus kallozum yaklaşık 200 milyon sinir lifinden oluşan bir yapıdır ve karşılıklı olarak iki beyin yarım küresini birbirine bağlar.

Korpus kallozum, korteks (beynin kabuk kısmı) farklı bölgeleri tarafından yürütülen farklı görevleri birleştirerek içinde yaşadığımız dünyayı kolay bir şekilde tecrübe etmemize imkân tanır. Bu sayede cisimleri, beynin bölük pörçük yürüttüğü çabaların farkına varmadan algılarız. Bu gerçekleşirken korpus kallozumun tam olarak nasıl işlediği hala büyük bir muammadır.

Ayrık Beyin Sendromu

Kontrol altına alınamayan ağır epilepsi (sara) rahatsızlığında, beynin sağ ve sol yarım küreleri arasındaki bağlantıyı sağlayan korpus kallozumun kesildiği cerrahi yöntem uygulanır. Epileptik nöbetler beyindeki sinir demetleri boyunca ilerleyen elektriksel fırtınalar olduğu için,

Korpus Kallozum ve Ayrık Beyin

PROF. DR. SEFA SAYGILI

beynin iki yarısını birbirinden ayırmakla elektrikliğin bir taraftan diğerine geçmesini ve böylelikle her iki yarım küreyi de etki altına almasını önler. Son çare olarak başvuru olan bu cerrahi işlem, diğer yollarla kontrol altına alınamayan nöbetlerin görüldüğü hastalara oldukça yarar sağlasa da bazı tuhaf yan etkiler gelişebilir.

Ayrık beyin araştırmaları alanında başı çeken Sinirbilimci Michael Gazzaniga elli yıldır bu çalışmaları yürütmektedir. (*) Gazzaniga, araştırmalarında çeşitli bilişsel becerilerimizin iki yarım küreden biri tarafından gerçekleştirildiğini bulmuş ve her yarım kürenin kendi benlik algısının olup olmadığını merak etmişti. Beynin her bir yarısının, diğerinin erişemediği duymalara, algılara ve becerilere erişimi olduğu kesin olmakla beraber, taraflardan her birinin kendine ait öz dönüşümlü, karar veren bir bilinci var mıdır?

Gazzaniga araştırmalarına başlarken her iki yarım kürenin ayrı bilinci olduğunu düşünüyordu. Çeşitli testler ve deneyler yaptı, vakaları dikkatle gözledi ve takip etti. Sonuçta gördü ki; beynin iki yarısı, cerrahi yöntemle birbirinden ayrıldığında dahi ayrı varlıklar gibi davranmamaktadır. Birbirleriyle uzlaşmaya çalışarak birleşik bir benlik algısını korumanın yolunu bulmaktalar.

Benzer çalışmaları Psikolog ve Nörofizyolog Roger Sperry de yapmıştır. (**) O ve arkadaşları korpus kallozumu keserek beyni iki parçaya ayırmıştır. Önce kedi ve maymunlarda başlamış, sonra epilepsili insan deneklerle çalışmışlardır. Bu hastalar tıbbi gerekçelerle korpus kallozumu kesilen sara hastalarıydı.

Daha sonra hastalar daha az nöbet geçirmenin yanı

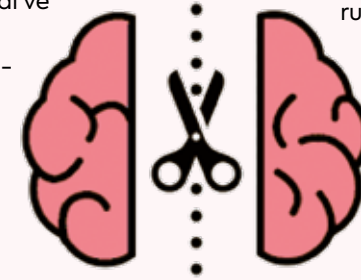
sıra, sıklıkla kendilerini daha iyi hissettiklerini de belirttiler. Günlük hayatlarını sürdürdüler. Konuşmaları, sözlü muhakemeleri ve hafızaları, kişilikleri ve mizaçları hayret uyandıracak derecede korunmuştu. Belirgin bazı bilişsel yetersizlikleri olsa da beyinleriyle ilgili bir sorun olduğundan bile şüphe edilmeyebilirdi. En temel bilinç durumu, korpus kallozum kesilse bile mevcuttu ve bu kişiler tamamiyle normal davranıyor gibiydiler.

Bu araştırmalardan sonra şunları söyleyebiliriz: Beyin farklı işlevlere sahip iki yarım küreden meydana gelse de bir bütün olarak çalışan sistemdir. Beyindeki en basit işlem dahi, beynin birçok bölgesinin iletişim ve koordinasyon içinde çalışmasını gerektirir. Hatta beyin iki yarım küresi cerrahi yöntemle birbirinden ayrılabilir bile yine tek bilinç olarak fonksiyon görmeyi sürdürür.

Peki, arada bağlantı olmadığı halde bu yarım küreler nasıl ilişkili olabilmekte ve tek bir beyin gibi davranabilmektedir?

Mevcut anlayış sadece bilincin gizemini derinleştiriyor gibi görünüyor. Beyni iki yarım küreye ayırıyoruz; ancak karşınızda yine de tek bir bilinç, tek bir kişi var. Pek çok birimden oluşan bir beyin nasıl bir insan ortaya çıkarır? Bölünmüş beyne sahip olanlar, bu iki yarım küre birbiriyle iletişimde değilse nasıl düşünürler?

Bu harika özellikler ise ancak ruhun varlığıyla açıklanabilir.❖

(*) Nörolojik. Beynin Mantıksız Davranışlarının Ardındaki Gizli Mantığı. Eliezer J. Sternberg. Metis Bilim Yayını, 2019.

(**) Zihnin Fiziği. Kuantum Teorisi, Beyin Hakkında Ne Söylüyor? Werner R. Loewenstein. Papersense Yayınları, 2018.

Cinsel Yönelim Nedir?

FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

İstanbul Sözleşmesi'nin iptali üzerine, LGBT lobileri sözleşmenin iptaline şiddetle karşı çıktılar. Sözleşme ile elde ettiklerini düşündükleri hakların elden gitmesine hayırlanıyorlar. Onlara göre resmi bir metinde yer alan "toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelim" kavramları her ne amaçla kullanılmış olursa olsun LGBT Hareketini meşrulaştıracak zemini sağlamaktadır. Bu konuda haklı olduklarını düşünüyorum. Çünkü toplumsal cinsiyet ve biyolojik cinsiyet ayrımı bilimsel literatürde tamamen tartışmalı olduğu halde, LGBT lobisi bu ayrımı öteden beri kendini meşru kılmak için her alanda kullandı. Bu kavramın resmi bir hukuk metnine girmesi tamamen ekmeçlerine yağ sürmüş oldu. Bu ayrıma göre kadınlık ve erkeklik toplum tarafından öğretilir. Madem hal böyledir toplum değişirse aynı toplum bu sefer eşcinselliği de öğretebilir ve bu da meşru sayılır.

Gördüğümüz gibi LGBT lobisinin cinsel kimlik konusunda biyolojik farklılık ve biyolojik temelden tamamen bağımsız bir teorileri var. Ancak iş cinsel yönelim kavramına geldiğinde bu sefer tilki kurnazlığı yapmaya çalışıyorlar. Kadınlık ve erkeklik konusunda doğuştan getirilen hiçbir faktörün etkili olmadığını savunurken konu eşcinselliğin nasıl ortaya çıktığına gelince "cinsel yönelim" kavramıyla eşcinselliğin doğuştan getirildiğini ve bundan dolayı eşcinselliğin doğal olduğunu iddia ederler. Yani tipik bir algı yönetimi ve manipülasyon davranışı. Cinsel yönelim kavramının içine "doğuştan gelme" faktörünü eklediğinizde size gelecek en ciddi eleştirileri dahi hükümsüz bırakmış olursunuz. Üstelik doğuştan(!) olduğu için insanların sizin bu konudaki davranışlarınız hakkında konuşmalarını da engellemiş oluyorsunuz. Yani her anlamda kazan kazan taktiği. Bundan dolayı bu lobiler "cinsel tercih" kavramına şiddetle karşı çıkıp yerine "cinsel

yönelim" kavramını ikame ederek gelecek tüm reddiyeleri savmış oluyorlar kendilerince. Eğer cinsel tercih kavramını kullanırlarsa her tercihin zorunlu olarak sorumluluk da gerektirdiğini bildikleri için hareket ve manevra alanlarını çok ciddi oranda sınırlamış olacaklar. Yaptıkları her türlü rezilliğe "ne yapalım doğuştan böyleyiz" veya "genetiğimizde var" diyerek meşruiyet kazandırmaya çalışıyorlar.

Bundan bir süre önce milyonların takip ettiği uluslararası bir konferans platformunda konuşmacı olan bir tıp fakültesi öğrencisi "Pedofili (cinsel anlamda çocuk seveciliği), doğuştan gelen bir içgüdüdür. Doğuştan olduğu için meşru sayılmalıdır" diyebildi. Doğuştan gelen her yönelimi meşru olarak kabul ettiğinizde konunun nerelere varabildiğini görüyorsunuz değil mi? Bu yüzden malum lobi, tüm sapıklıklarını "doğuştan(genetik)" olduğu iddiasıyla meşrulaştırmaya çalışıyor. Bunu nispeten yetişkin eşcinselliğinde kabul ettirdiklerini gördükleri için sıra çocuklarda da eşcinsellik olduğunu yüksek sesle söylemeye

geldi. Özellikle sosyal medyada bu tür paylaşımların sayısı ciddi oranda artmış durumda. Zamanla pedofili, ensest, zoofili gibi daha birçok sapıklığın doğuştan gelen cinsel yönelim kavramıyla meşru kılınmaya çalışılacağını göreceğiz. İnsanımız bilinçlenmedikçe ve yetkililer de gerekli önlemleri almakta bu denli zayıf kaldıkça yavaş yavaş bu tuzaklara çekilmeye devam edeceğiz. Gözümüzün önünde gün gün kendilerini normalleştirmelerini seyredeceğiz.

Peki cinsel yönelim kavramı iddia ettikleri gibi doğuştan getirilen genetik bir durum mudur? Yani bir insan eşcinsel olarak doğar mı? Bu konuda da ciddi bir algı operasyonu yaptıklarını rahatlıkla söyleyebilirim. İnterseks/hünsa rahatsızlığı dışında hiçbir LGBT kimliği doğuştan gelmez ve genetikte yoktur. İnsan ya erkek ya da kadın olarak doğar.

İnterseks olarak doğanlar ise genellikle cinsel organlarındaki anatomik anomaliler giderilerek diğer bütün özellikleri göz önüne alınarak ya kadın ya da erkek olarak hayatlarına devam ederler. Yani interseks doğuştan gelen anormal halin tıbbi müdahaleyle düzeltilmesiyle normal hale gelir. Bu doğuştan herhangi bir uzvu/organı eksik ya da hastalıklı olan bebeğe tıbben müdahale edilmesi ile aynıdır. Doğuştan engelli doğan bir bebek sadece doğuştan böyle olduğu için tedavi edilmeyecek midir? Sadece doğuştan olduğu için bu hal normal mi kabul edilecektir?

Cinsel yönelimin iddia edildiği gibi genetik olduğu iddiası boş bir tezvirattir. Eşcinselliğin genetik olduğu bilimsel olarak ispatlanmış değildir. Ancak eşcinselliği savunanlar bilimsel olarak ispatlanmış gibi kampanya yürütüyorlar. Birçok çalışma malum lobiye yalanlanmaktadır. Örneğin Ağustos 2019'da ünlü bilim dergisi Science'ta yayınlanan bir çalışma var. Bu çalışmada 500 bine yakın bireyin genetik verileri incelenmiş ve cinsel yönelimleri sor-

gulanmıştır. Buna göre genetik faktörlerin cinsellik üzerinde çok kısıtlı bir etkiye sahip olduğu, cinsel partner seçiminde asıl belirleyici olanın yetiştirilme tarzı, kişilik ve çevresel faktörler gibi genetik olmayan faktörler olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmaya ABD, Avrupa ve Avustralya'dan 22 büyük merkez ve onlarca bilim adamı katılmıştır. Toplamda 477 bin 500 bireyin genetik verileri incelenmiştir. Tüm bireylerin cinsel yönelimleri sorgulanmıştır. Buna göre "eşcinsellik geni" diye bir genin bulunmadığı ispatlanmıştır.

Paragrafta geçen "çok kısıtlı etki" ifadesini de açalım. Bu çalışmaya göre böyle bir durum, eşcinseller arasında sadece %1'lik bir kesimin genlerinde eşcinsellikle alakalı olabilecek kesin olmayan bazı varyasyonlar olarak gözlenmiştir. Bu durumun aynıysa alkolik ve obez olan bazı insanların genetiklerinde de görülebiliyor. Yani, aynı örnek üzerinden gidersek 500 bin de 1 de olsa insan doğuştan obezite hastalığına yatkın olarak doğabiliyor. Doğuştan geliyor diye biz obeziteye normaldir ve hastalık değildir diyecek miyiz? Aynı durum alkolizmde ve daha birçok rahatsızlık için geçerlidir. Konuyla alakalı olarak daha birçok ciddi bilimsel çalışma var ancak bu kadarının yeterli olduğunu düşünüyorum.

Sonuç olarak cinsel yönelim kavramının sahteliği gün gibi ortadadır. Ortada genel olarak çocukluktan gelen yanlış cinsel özdeşim kaynaklı bir cinsel kimlik bozukluğu vardır. Ancak bu, doğuştan gelme tezviratıyla maskelenip meşrulaştırmaya çalışılmaktadır.

Görüldüğü gibi malum lobi çok kurnazca ve planlı şekilde hareket ediyor. Sosyolojik, psikolojik, fizyolojik, genetik, dini ve ahlaki delillerden yoksun oldukları halde varmış gibi hareket ediyorlar. Ortaya büyük yalanlar at ve sürekli tekrarla... Aşama aşama planlarını uyguluyorlar.

Biz de kırıp dökmeden, bağırmadan, kavga etmeden manipüle ettikleri tüm gerçekleri ortaya koymakla mesulüz. Elimizden geldiğince, dilimiz döndüğünce, kalemimiz yazdığıncaya çaba göstereceğiz. Gayret bizden; tevfiğ Allah'tandır. Dua ile...❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Kim ahiret işlerini düzenlerse, Allah da onun dünya işlerini düzenler.

— **HZ. ALİ (KV)**

Benim yapacağım doğruyu söylemektir, ona inandırmak değil.

— **J. J. ROUSSEAU**

Kurt kuzuyu yerken tarafsız kalmak, kurdu tutmaktır.

— **İBRAHİM TENKEKİ**

Bir damla yağmurun denize faydası vardır.

— **HZ. MEVLÂNÂ (KS)**

Bir milleti yok etmek isterseniz, askeri istilaya lüzum yoktur; tarihini unutturmak, dilini bozmak, ahlâkını yozlaştırmak kâfidir.

— **PEYAMİ SAFA**

Bir sözü söyleyeceğin zaman düşün! Eğer o sözü söylemediğin zaman mesul olacaksın söyle. Yoksa sus.

— **İMAM GAZALÎ (RA)**

Üşümesin diye üstünü örttüğünüz birinin cenazesine katılmadan dünyayı anlayamazsınız.

— **NURİ BİLGE CEYLAN**

İnsan daha iyisini görmeyi öğrendi mi herhangi bir manzaranın bile, onun nazarında bitmez tükenmez güzellikleri vardır.

— **ALAIN**

Dünyadaki hiçbir çıkar, verdiğiniz sözü tutmamaya ve kendinize olan saygınızı kaybetmeye değer.

— **DOĞAN CÜCELOĞLU**

İnsanın süsü yüz, yüzün süsü göz
Aklın süsü dil, dilin süsü sözdür.

— **KUTADGU BİLİG**

İslam'da ne başkasına boyun eğme
ne de boyun eğdirme söz konusudur.

— **SEYYİD KUTUB**

Gerçek mutluluk, insanın aldıklarında değil
verdiklerinde gizlidir.

— **MOZART**

Kendimi tekrar ettiğimde zamanımı mahvetmiş gibi hissediyorum.

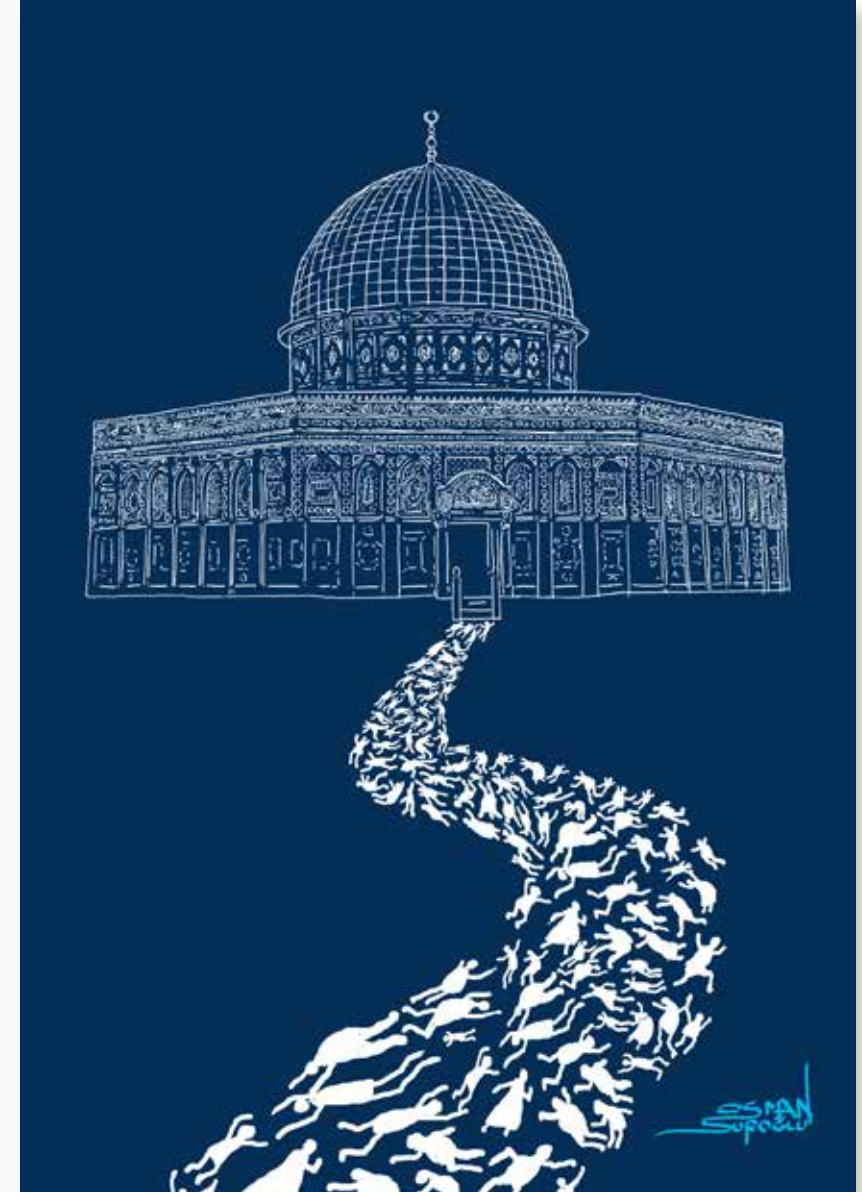
— **H. LEDGER**

Kişi bile söz demini
Demeye sözün kemini.

— **YUNUS EMRE**

HAL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

ah filistin... ah kudüs

Tuhaf Şey!

Yabancı girmesin diye
evlerinin kapılarını kilitliyorlar:
Sonra da... Televizyonlarını açıyorlar!

M. Salihuddin Şimşek